

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Katedra církevních dějin a církevního práva

Teologické nauky

**Mniši Staroslavného benediktinského opatství sv. Petra a Pavla
v Rajhradě, kteří zažili jeho likvidaci v rámci Akce K**

Bakalářská práce

vedoucí práce: **PhDr. Jitka Jonová, Th.D.**

autor práce: **Jan František Teister** (fr. František J. Teister OSB)

Olomouc 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a použil jsem při tom jen uvedené prameny a literaturu.

V Rajhradě dne 1. dubna 2018

.....

Jan František Teister

Anotace

Staroslavného benediktinského opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě se týkal až úplný závěr 2. etapy „Akce K“. - Rajhradští benediktini však likvidaci konventu, který je považován za nejstarší na Moravě (byl založen na přimluvu sv. poustevníka Vintíře roku 1045 českým knížetem Břetislavem I.), s přihlédnutím k realizované předchozí 1. etapě „Akce K“ předvídali, a proto proběhla zcela poklidně.

Tím, že dne 3. května 1950 byli internováni pouze tři rajhradští benediktini, se realizace „Akce K“ v Rajhradu poněkud vymyká standardnímu průběhu. - Ano, Československým státem stanovený úkol - tj. likvidace samotného Staroslavného benediktinského opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě byl sice splněn, ale toužebný maximální útlum benediktinského způsobu života v dnešním okrese Brno - venkov vzhledem ke skutečnosti, že šest zbývajících členů konventu bylo prostě ponecháno na inkorporovaných farách, již realizován nebyl.

Tato práce mapuje způsob života a vlastní životní osudy vybraných mnichů Staroslavného benediktinského opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě, kteří přežili jeho likvidaci v rámci „Akce K“, a zároveň se snaží zodpovědět otázku, jak vlastně po stránce mnišské ale i lidské obstáli.

Klíčová slova

- benediktini; benediktinský klášter; rajhradské benediktinské opatství
- opat Václav Pokorný; převor Karel Musil; novicmistr Vojtěch Horák; Jan Nepomuk Kopáček; Prokop Vostal
- Rajhrad; Domašov; Ostrovačice; Syrovice
- Státní úřad pro věci církevní; „Akce K“
- internační klášter Želiv; centralizační klášter Hejnice; centralizační klášter Osek u Duchcova; centralizační klášter Králíky
- Ústav sociální péče Kongregace Milosrdných sester III. řádu svatého Františka Pod ochranou Svaté Rodiny na Žernůvce; Charitní domov na Moravci

Abstract

The Famous Benedictine Abbey of St. Peter and Paul in Rajhrad was placed in the complete end of the second phase of „Action K“. The convent is considered to be the oldest monastery in Moravia (founded by the Czech Prince Bretislav I in 1045 by the hermit Vintir intercession). Rajhrad Benedictines could expect the convent liquidation in view of the fact of the first „Action K“ phase and so it was carried out in a quiet way.

On 3 May 1950 only three Rajhrad Benedictines were interned, it means „Action K“ in Rajhrad goes beyond the scope of standard course. The Czechoslovak state determined the task to liquidate the Famous Benedictine Abbey of St. Peter and Paul in Rajhrad. It was fulfilled but the maximum inhibition of the Benedictine way of life in today' s district Brno - venkov did not take place because six remaining convent members left at incorporated parish offices.

The work maps the way of life and the fates of some monks of the Famous Benedictine Abbey of St. Peter and Paul in Rajhrad who survived its liquidation and at the same time tries to answer the question how they stood the test in both the monk and human respect.

Keywords

- Benedictines; Benedictine monastery; Rajhrad Benedictine abbey
- abbot Václav Pokorný; prior Karel Musil; novicemaster Vojtěch Horák; Jan Nepomuk Kopáček; Prokop Vostal
- Rajhrad; Domašov; Ostrovačice; Syrovice
- State Office for Church Affairs; „Action K“
- detention cloister Želiv; centralization cloister Hejnice; centralization cloister Osek u Duchcova; centralization cloister Králíky
- The Social Welfare Home of the Congregation of the Mercy Sisters of the third order of St. Francis Under the Protection of the Holy family at Žernůvka; Charity Home at Moravec

Obsah

Úvod.....	1
1. Marasmus ve Staroslavném benediktinském opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě po II. světové válce	4
2. Průběh „Akce K“ ve Staroslavném benediktinském opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě	7
3. Biogramy vybraných mnichů Staroslavného benediktinského opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě, kteří zažili jeho likvidaci v rámci „Akce K“	11
3.1. infulovaný zemský prelát a opat Václav Jan Pokorný OSB	16
3.2. převor Karel Rudolf Musil OSB	27
3.3. novicmistr Vojtěch Jan Horák OSB	32
3.4. Jan Nepomuk František Seraf. Arnošt Kopáček OSB	38
3.5. Prokop Alois Vostal OSB	43
Závěr	49
Přehled použitých pramenů a literatury	52
Seznam fotografických příloh	57

Úvod

V roce 1997 - tj. po 47leté přestávce (Otcové benediktini byli nuceni „vyklidit“ rajhradský klášter v rámci 2. etapy „Akce K“ v noci z 3. na 4. května 1950) se podařilo v Rajhradě obnovit nejstarší benediktinskou komunitu na Moravě, která tehdy měla a do dnešní doby stále ještě má jen jeden jediný úkol - žít benediktinskou spiritualitu.

Co to je ta zmíněná benediktinská spiritualita? Po dlouhá staletí praktikovaný život z víry projevující se společnou nebo individuální modlitbou bratří a život ve společenství.

Svatý Benedikt z Nursie nikdy neměl v úmyslu založit mnišský řád v pravém slova smyslu. Za svého života „zřídil *ponejprv dvanáct společenství bratří (klášterů) s dvanácti mnichy s opatem v čele v každém,*“ pro které sepsal pravidla, která dnes známe jako „Regula Benedicti - Řehole Benediktova“. - Tuto Benediktovu nauku o společném životě, kde „*ve společenství bratří se má střídát ruční práce doma a v dílnách, na polích a lesích s modlitbou - zpěvy žalmů a rozjímáním.*“ následně převzaly mnišské komunity nejrůznějších klášterů, čímž daly vzniknout síti na sobě nikterak nezávislých klášterů s tzv. benediktinskou spiritualitou - potažmo benediktinskému řádu.

Jednotlivé kláštery se vyvíjely na různých místech samostatně a mniši tvořící jejich dějiny měli na starost jen jednu avšak zcela zásadní věc: žít na daném místě s Bohem a pro Boha. - Tak tomu je ostatně i dodnes.

Rajhradský klášter (od roku 1813 Staroslavné benediktinské opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě) prožil střídavě několik období rozkvětu ale i úpadku, ba dokonce i úplné přerušení historické kontinuity. - Rok 1950 byl těžkou zkouškou nejenom pro rajhradskou benediktinskou komunitu, ale i všechny ostatní mužské i ženské řeholní komunity na území tehdejší Československé republiky. Tehdy se počítalo s tím, že rajhradští benediktini ukončili své historické nejenom pastorační, nýbrž zároveň i kulturní a vědecké, poslání a jejich klášter vybudovaný na místě původního kláštera (založeného za vlády knížete Břetislava I. v 11. století) převážně v 18. století dle projektu Giovanni Santini Aichla bude zařazen mezi stovky jiných klášterů, které lidé budou vnímat jen jako historicko - stavebně velmi cenné památky.

Jak ale vlastně žili své řeholní povolání ti, kteří Staroslavné benediktinské opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě museli v roce 1950 ze dne na den opustit? - Byly to ukázkové příklady následování Pána podle zásad Řehole Benediktovy hodné následování, nebo nikoli?

„Chudým je rod (rodina), která nemá žádnou tradici. Avšak ještě chudším je ten, kdo svou tradici nechce znát!“ (Dr. R. Klimeš).

Velice často Ti, kdo se rozhodnou poněkud blíže poznat popřípadě s rajhradskými benediktiny strávit i nějaký čas, vznášejí dříve či později také dotaz právě na naše předchůdce. - Abych jim, jakožto P. Augustinem L. Gazdou OSB - převorem - administrátorem jmenovaný „letopisec“, dokázal lépe na jejich otázky odpovědět, rozhodl jsem se nejdříve sám sobě položit stěžejní otázku: Kým vlastně doposud poslední infulovaný zemský prelát a opat Václav Jan Pokorný OSB, jehož portrétní fotografie visí na čestném místě našeho refektáře, byl a co se s ním a jeho spolubratry po roce 1950 stalo?

Velkou pomocí pro zodpovězení stanovené otázky jsou osobní doposud nikde nepublikované vzpomínky P. Augustina L. Gazdy OSB - převora - administrátora, který doopatroval posledního přeživšího rajhradského benediktina „staré epochy“ - P. Benedikta Karla Malého OSB a archivní prameny nejrůznější proveniencí nacházející se zejména v tzv. opatském archivu rajhradského opatství (bohužel téměř žádná osobní složka zde uložená není úplná), dále pak ve fondu *Benediktini Rajhrad* Moravského zemského archivu v Brně a fondech *Biskupská konzistoř Brno* a *Biskupský ordinariát Brno* Diecézního archivu Biskupství brněnského. - Pro bližší zmapování průběhu 2. etapy „Akce K“ v Rajhradě se nacházejí cenná dobová svědectví ve fondu *Státní úřad pro věci církevní* Národního archivu Praha a Archivu bezpečnostních složek Brno - Kanice a následnou internaci v rukopisech kronik *Ústavu sociální péče Kongregace Milosrdných sester III. řádu svatého Františka Pod ochranou Svaté Rodiny na Žernůvce* a *Charitního domova na Moravci*.

Pro zjišťování základních životních biografických údajů jsou velmi důležité matriční záznamy, které ale ne vždy jsou z důvodu ochrany osobních údajů volně přístupné na <http://actapublica.eu/hledej/>, a z tohoto důvodu není v současné době vždy možné všechny základní životní biografické údaje (zejména u rodičů a sourozenců vybraných benediktinů) řádně dohledat. Pro zjišťování pověření k výkonu nejrůznějších „služeb

a úřadů“ v rámci rajhradského opatství jsou velice cenné *Direktorium Divini Officii in usum Monachorum O.S.P. Benedicti Abbatiae Raihradiensis in Moravia Congreg. Austriacae a S. Joseph nuncupatae*. z let 1900 - 1919 a následné *Direktorium Officii Divini usibus Monasteriorum Břevnoviensis Braunensis et Raihradensis Ordinis S.P. Benedicti eorumque Ecclesiarum in Bohemia, Moravia et Silesia*. z let 1920 - 1939 a jednotlivých míst působišť (včetně datace) v duchovní správě *Acta curiae episcopalis Brunensis* z let 1904 - 1947 a *Catalogus cleri Dioeceseos Brunensis* z let 1904 - 1944, které byly ale pravidelně vydávány pouze do konce II. světové války.

Tato práce díky zadáním omezeném rozsahu bohužel blíže nemůže mapovat životní osudy všech bratří, kteří ve sledovaném období tvořili nevelkou rajhradskou benediktinskou komunitu, ale o to detailněji zachycuje osudy těch (výjimkou je pouze archivář a knihovník P. Prokop Alois Vostal OSB, který do Rajhradu pouze pravidelně „služebně“ dojížděl), kdo tehdy žili tzv. „doma“ (tj. v rajhradském opatství).

Přesto by bylo více než jenom nekorektní ty, kdo nebyli při realizaci 2. etapy „Akce K“ „doma“, zmínit pouze ve jmenném seznamu katalogového charakteru (tj. rozšířeného o základní biografické data). - A právě z tohoto důvodu je u jejich jména ve jmenném seznamu uveden i krátký nástin životních osudů po roce 1950, který se může stát základem pro detailnější zpracování v případné navazující magisterské práci.

Ať již se díky poctivému studiu a následné kritické interpretaci dochovaných archivních pramenů v kontextu mnohdy přímo zvrátových událostí dané doby ukáže, že infulovaný zemský prelát opat Václav Jan Pokorný OSB a jeho spolubratři v těžké zkoušce událostí roku 1950 obstáli nebo nikoli, stane se tato práce dílčí příručkou (tj. řečeno slovy sv. apoštola Pavla: „*Aby se hodila k učení, k usvědčování, k nápravě, k výchově ke spravedlnosti, aby Boží člověk byl náležitě připraven ke každému dobrému činu.*“), jejíž vydání tiskem P. Augustin L. Gazda OSB - převor - administrátor plánuje na 2. polovinu roku 2018, pro všechny: převora - administrátora, novicmistra či sócia, jejichž úkolem je seznámit nejenom naše nováčky (tj. kandidáty a novice), ale i zájemce z řad hostů, poutníků a turistů s historií našeho domu.

Tato má práce proto nemá vyhovovat pouze po stránce tzv. historicko - řemeslné, ale zároveň i po stránce literární, aby mohla oslovit širokou laickou veřejnost.

1. Marasmus ve Staroslavném benediktinském opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě po II. světové válce

O každodenním „boji pod řeholí a opatem“¹ jednotlivých členů rajhradské benediktinské komunity po II. světové válce blíže se zmiňuje především dobrý pozorovatel a patřičně odvážný glosátor P. Vojtěch Jan Horák OSB ve svých „*Několika soukromých poznámkách na okraj života benediktinů v Rajhradě*“,² které sepsal u příležitosti 40. výročí přijetí kněžského svěcení (tj. v roce 1947).

I přesto, že tyto „*Poznámky*“ jsou velmi subjektivní a navýsost pesimistické, v mnohém však odrážejí skutečnou realitu - komunitní život dle Řehole sv. Benedikta ve Staroslavném benediktinském opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě prostě neexistoval, což nepřímo potvrzovali i ostatní spolubratři ve své osobní nám dochované vzájemné (zejména poválečné) osobní korespondenci.³

„Řeholní život dle Řehole sv. Benedikta v Rajhradě [...] nemohl nikoho přivábit ani uspokojit.“

Prvotním problémem nefungujícího početně nikterak velkého rajhradského mnišského společenství byla nedostatečná a poněkud nešťastně zvolená forma mnišské formace, která po uplynutí jednorozhodního noviciátu (ten navíc rajhradští novicové po zřízení nové Slovanské benediktinské kongregace sv. Vojtěcha v roce 1947 prožívali v nově centrálně zřízeném noviciátě v Benediktinském opatství Panny Marie a sv. Jeronýma v Emauzích)⁴ „probíhala“ mimo vlastní řeholní komunitu - tj. v nejrůznějších diecézních kněžských seminářích (nejčastěji v brněnském popřípadě v olomouckém).

„Seminární výchova zanechává svou vlastní stopu na celý život u převážné většiny nalomujíc mladou duši k nesamostatnosti a neupřímnosti, neb opačně k egoismu až nezdravému; uzavřenost a přísná kázeň vede k nejednomu povahovému vybočení.“

¹ BENEDIKT Z NURSIE. *Regula Benedicti = Řehole Benediktova*. Vyd. 1. Praha: Benediktinské arcipopatství sv. Vojtěcha a sv. Markéty, 1998, s. 13

² MZA; fond: *Benediktini Rajhrad* signatura D n 030, inv. č. 2194, karton č. 247. - Několik soukromých poznámek na okraj života benediktinů v Rajhradě.

³ RICHTROVÁ, Eva. *Benediktinský klášter v Rajhradě v době opata Aloise Josefa Kotyzy (osudy klášterního domu a řeholníků v letech 1937 - 1947)*. (disertační práce) Brno, Filosofická fakulta Masarykovy univerzity v Brně, 2015, s. 230 - 231.

⁴ MZA; fond: *Benediktini Rajhrad* signatura D n 0026/002c, inv. č. 2188, karton č. 246. - Litterae primi capituli generalis Congregationis Slavae s. Adalberti ze dne 18. června 1947.

Následným avšak stěžejním problémem byly tzv. inkorporované fary: Rajhrad⁵ a sousední Syrovice, dále pak několik desítek kilometrů vzdálenější Domašov a Ostrovačice, a ode dne 1. ledna 1946 navíc téměř dvě stě kilometrů vzdálená Orlová (inkorporovaná fara Benediktinského opatství sv. Václava v Broumově, na jejímž trvalém obsazení neměl Rajhrad žádný přímý zájem),⁶ kterou bylo potřeba personálně i přes dlouhodobě přetrvávající nedostatek řádového duchovenstva náležitě obsadit.⁷ „Byla zde jen snaha obsadit místa na čtyřech klášterních farách. Těm pracovníkům v duchovní správě se pak nechce domů a řeholní duch beztak malý jim zakrátko na farách vyvětral. Doma zbylí zachovávali chórové modlitby dosti dobře, a ¼hodinovou společnou meditaci denně - a to bylo také vše, víc se o ně nikdo nestaral, na jejich duchovní život se netázal, je to duchovní živoření, které nikomu dát nic nemůže, protože samo je příliš chudičké.“

Opat Alois Josef Kotyza OSB v této oblasti roku 1946 sice slovy: „Doufám, že toto rozhodnutí přijmete ochotně, protože všichni musíme se o záchranu domu přičiníti.“ nařídil rozdělení mešních závazků (tj. celebrací mší sv. ke cti Bohorodičky a mší sv. za zakladatele knížete Břetislava a ostatních dobrodinců) mezi všechny členy konventu „takže ročně připadá na každého 6 týdnů obětovat se ve prospěch domu, protože chceme jistě všichni zůstat pod mateřskou ochranou Bohorodičky a spolu cítíme se zavázáni vděčností ke svým dobrodincům,“ avšak veškeré ostatní chórové povinnosti z mnišského poslání plynoucích ponechal jen na bratřích trvale přítomných v opatství.⁸

Ti, co byli z opatova rozhodnutí ustanoveni na tzv. inkorporovaných farách (vyjma rajhradské) navštěvovali Staroslavné benediktinské opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě povětšinou jen za účelem účasti na jednání kapituly, přičemž i z této povinnosti se někdy „pro neodkladné plnění povinností nebo ze zdravotních důvodů“ omlouvali.

⁵ *Kronika rajhradských sester Těšitelek Božského Srdce Ježíšova* (strojopis)

P. Vintíř Karel Schössler OSB a po jeho smrti P. Vojtěch Jan Horák OSB byli navíc ustanoveni řádnými zpovědníky a exercitátory v rajhradském mateřinci Kongregace sester Těšitelek Božského Srdce Ježíšova. - S touto funkcí souviselo také předsedání obřadům oblačky a řeholních slibů, vykonávání kanonických zkoušek sester.

⁶ osobní složka opata Václava J. Pokorného OSB uložena v tzv. opatském archivu rajhradského opatství (nezpracováno) - Dopis infulovaného zemského preláta a opata Václava Jana Pokorného OSB ze dne 12. ledna 1949 Místnímu akčnímu výboru NF v Orlové.

⁷ Diecézní archiv Biskupství brněnského; fond: *Biskupská konzistoř Brno*, sign. R/56, inv. č. 9146, karton č. 2130

⁸ MZA; fond: *Benediktini Rajhrad* signatura D n 0026/003, inv. č. 2189, karton č. 246. - Apel opata Aloise Josefa Kotyzy OSB na členy konventu ohledně řeholně - kněžských povinností z 26. května 1946.

Nikterak zanedbatelným problémem bylo ale také vzhledem k dlouhodobě nedobrym hospodarským výsledkům a tíživé finanční situaci Staroslavného benediktinského opatství sv. Petra a Pavla zabezpečení chodu inkorporovaných far po stránce materiální.⁹ - Nejedem spolubratr ustanovený v duchovní službě mimo Rajhrad pociťoval tíživý nedostatek prostředků na pokrytí svých základních životních potřeb.¹⁰

Způsoby úniku z dané situace, který rajhradští benediktini hledali, byly různé. - Odchod z řádu, o němž mnozí skutečně reálně uvažovali (např. Prokop Alois Vostal OSB), byl však až tím nejkrajnějším řešením (viz P. Metoděj Antonín Jedlička OSB).

Řešením této krize by mohla být jediné „*Řeholní vizitace - ale skutečná vizitace života a ne pouhé formality, tu se ukáže, chceme-li za cenu osobního pohodlí a oběti dům zdejší zachránit. Pak-li ne, nejsme hodni jména českých benediktinů - na naše místo ať přijdou jiní.*“

Staroslavné benediktinské opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě bylo P. Vojtěchem Janem Horákem OSB trefně označeno jako „*Smutná moravská Sázava a to více méně naši vlastní vinou.*“ - Nově v roce 1947 zvolenému infulovanému zemskému prelátovi a v pořadí osmému opatovi Václavu Janu Pokornému OSB ale již nebylo díky realizaci 2. etapy „Akce K“ dopřáno dostatek času (tj. pouhých 31 měsíců a 6 dní) k tomu, aby i přes upřímnou snahu o patřičné pozvednutí úrovně duchovního komunitního života rajhradských spolubratří mohl dopomoci ze zabřednutí v onom „marasmu“.¹¹

⁹ RICHTROVÁ, Eva. *Benediktinský klášter v Rajhradě v době opata Aloise Josefa Kotyzy (osudy klášterního domu a řeholníků v letech 1937 - 1947)*, s. 331.

¹⁰ MZA; fond: *Benediktini Rajhrad* signatura D n 0026/001, inv. č. 2184, karton č. 245. - Dopis P. Jana Nep. Vojtěcha Kopáčka OSB ze dne 8. ledna 1946.

MZA; fond: *Benediktini Rajhrad* signatura D n 0026/001, inv. č. 2184, karton č. 246. - Dopisy P. Prokopa Aloise Vostala OSB ze dne 10. ledna 1946 a 26. ledna 1946.

¹¹ NA; fond: *Benediktini - klášter Břevnov, Praha* karton č. 279 - Dopis P. ThDr. Anastázi Janu Opaskovi OSB ze dne 10. ledna 1945 od P. Václava Jana Pokorného OSB.

2. Průběh „Akce K“ ve Staroslavném benediktinském opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě

Na základě předsednictvem Ústředního výboru KSČ dne 22. srpna 1949 schváleného návrhu tzv. církevní šestky na centralizaci řeholníků, sepsal dle všeobecných instrukcí¹² Jan Beránek - církevní tajemník Okresního národního výboru Židlochovice základní informace o Staroslavném benediktinském opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě a jeho osazenstvu (kromě pěti benediktinů, z nichž dva studují bohosloví mimo opatství, je ještě zmiňován opatův komorník a jeden konventní sluha),¹³ které také dne 23. prosince 1949 postoupil Státnímu církevnímu úřadu.¹⁴ „*Politicky jsou lidového zaměření, částečně souhlasí s lidově demokratickým režimem. [...] Velmi vlivná osoba je hlavně opat Václav Pokorný, který má velkou působnost na svoje okolí. Církev má velmi rád a tvrdí, že i republiku a je prý knězem na to, aby sloužil lidu.*“¹⁵

Konkrétní podoba „Akce K“, již předcházela vykonstruovaný monstrproces s představiteli řádů „Machalka a spol.“ charakteru kompromitující kampaně proti řeholníkům (tj. poskytující ideologické zdůvodnění „Akce K“),¹⁶ mající za cíl násilně zcela utlumit mužský řeholní život (tj. střediska protistátní činnosti) na celém území Československa byla schválena Ústředním výborem KSČ dne 20. ledna 1950.¹⁷

Plány o průběhu „Akce K“, které vypracovával Státní úřad pro věci církevní ve spolupráci s Bezpečností, se během jejich příprav značně měnily. - Staroslavného benediktinského opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě se nakonec dotýkala až její

¹² VLČEK, Vojtěch. *Perzekuce mužských řádů a kongregací komunistickým režimem 1948 - 1964*. 1. vyd. Olomouc: Matices cyrilometodějská, 2004, s. 60.

Okresní církevní tajemníci měli dle všeobecných instrukcí Státního úřadu pro věci církevní pořídit plány klášterních budov a soupis majetku kláštera, dále pak provést evidenci řeholníků žijících v klášteře, vytvářet jejich kádrové posudky a zjistit, jaký mají řeholníci vliv na okolí kláštera.

¹³ SOKA Brno - venkov; fond: *ONV Brno - venkov* inv. č. 485 karton č. 1091

¹⁴ VLČEK, Vojtěch. *Perzekuce mužských řádů a kongregací komunistickým režimem 1948 - 1964*. s. 60.

Státní úřad pro věci církevní začal prostřednictvím svých pracovníků v okresech shromažďovat přesné informace o jednotlivých kláštěrech od září roku 1949.

¹⁵ SOKA Brno - venkov; fond: *ONV Brno - venkov* inv. č. 485 karton č. 1091

¹⁶ VAŠKO, Václav. *Neumlčená: kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce*. 1. vydání. Praha: Zvon, 1990, s. 149.

Nejenom nevěřící, ale i mnozí věřící, tehdy podléhali propagandě proti řeholníkům do té míry, že organizovaně, snad i spontánně, se pohoršovali nad „zločiny“ řeholníků. - Psali rozhořčené tzv. „dopisy pracujících“ odsuzující „protistátní a vlastizrádnou činnost“ řeholníků, které uveřejňovalo Rudé právo na pokračování.

¹⁷ KAPLAN, Karel. *Stát a církev v Československu v letech 1948-1953*. 1. vyd. Brno: Doplněk, 1993. 440 s. Studie - materiály - dokumenty; sv. 3, s. 119.

2. etapa (tj. centralizace zbylých osmnácti méně početných řeholních komunit),¹⁸ pro jejíž průběh vypracoval dne 22. dubna 1950 všeobecné tajné pokyny Jaroslav Havelka - náměstek Státního církevního úřadu.¹⁹

Aktualizaci informací poskytnuté Janem Beránkem - církevním tajemníkem Okresního národního výboru Židlochovice provedlo dne 22. března 1950 církevní oddělení Krajského národního výboru Brno. - Kromě pěti benediktinů, z nichž dva studují bohosloví mimo opatství, je nově zmiňováno také 12 členů rodiny Aloise Kotyzy zaměstnaných ve „službách“ (např. na pozici opatova komorníka a šoféra, konventního sluhy, ale také kuchaře, pomocných kuchařek a jiných pomocnic, prادلen) opatství.²⁰

„Akce K“ byla dokonale rozvržena a připravena. „*Opat Václav Jan Pokorný OSB a převor Karel Rudolf Musil OSB dostali na den 3. května 1950 předvolání od Státního církevního úřadu v Praze, kdež jim bylo oznámeno, že všichni řeholníci ihned opustí rajhradský klášter, pouze sám farář Karel Rudolf Musil OSB pro duchovní správu zůstane ponechán. Tito dva byli ihned za průvodu dvou detektivů odvezeni autem zpět do Rajhradu.*“²¹

„*Řeholníci (tj. P. Vojtěch Jan Horák OSB a P. Jan Nepomuk František Kopáček OSB) byli informováni svými představenými o nastávajícím přestěhování, [...] zprávu přijali klidně a s humorem, sbalili si své svršky a čekali na odjezd. Okolí kolem kláštera nejevilo zájem o odjezd řeholníků. [...] Odjezd řeholníků večer dne 3. května 1950 ve 21.¹⁰ h nebudil zájem proto, že okolní obyvatelstvo dosud o přestěhování neví.*“²² Rajhradští benediktini likvidaci své komunity předvíдали, a snad právě proto 2. etapa „Akce K“, v jejímž rámci byli internováni pouze tři mniši (spolubratři, kteří před 3. květnem 1950 působili na inkorporovaných farách, byli ponecháni na svých místech),

¹⁸ BALÍK, Stanislav a HANUŠ, Jirí. *Katolická církev v Československu 1945-1989*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2007, s. 159.

1. etapa „Akce K“, která se týkala sedmi nejpočetnějších řeholních společenství (tj. salesiánů, redemptoristů, jezuitů, františkánů, premonstrátů, těšitelů a německých rytířů), se uskutečnila v noci z 13. na 14. dubna 1950. - Tato noc vešla do dějin katolické církve pod názvem „Bartolomějská noc českých klášterů“.

¹⁹ Dne 3. května 1950 byli vyjma rajhradských benediktinů v Brněnském kraji soustředěni taktéž brněnští petríni, mikulovští piaristé a znojemští kapucíni.

²⁰ MZA; fond: III. Manipulace signatura církv/99, inv. č. 1819, karton č. 2615

²¹ *Series Praepositorum Raihradensium nec non Geschichtliche Notizen der Pfarre Raigern* (rukopis)

²² HEILANDOVÁ, Lucie et al. *Posledních dvě stě let v historii rajhradského kláštera*. Brno: Moravská zemská knihovna, 2013, s. 111.

proběhla ve Staroslavném benediktinském opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě zcela poklidně. „Lze očekávat, že v Rajhradu vzbudí velký zájem přemístění opata Václava Jana Pokorného OSB, který byl jako kněz oblíben a znám jako vědecký pracovník.“²³

„Dne 3. květen 1950 znamená se důležitý mezník v dějinách naší obce. - Staroslavný klášter benediktinský byl zrušen a řád rozpuštěn, neboť jeho snahy nebyly v souladu se zájmy nově se tvořící socialistické společnosti.“²⁴

Infulovaný zemský prelát a opat Václav Jan Pokorný OSB byl internován v centralizačním klášteře v Hejnicích, odkud byl dne 9. srpna 1950 pro záporné postoje vůči stávajícímu společenskému zřízení eskortován do internačního (respektive „superinternačního“) kláštera v Želivi.²⁵ P. Vojtěch Jan Horák OSB a P. Jan Nepomuk František Kopáček OSB byli nejdříve internováni v centralizačním klášteře Hejnice, později v centralizačním klášteře Osek u Duchcova a nakonec v centralizačním klášteře Králíky (od 27. února 1951).²⁶

Výrazné utlumení života benediktinské komunity ve Staroslavném benediktinském opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě nejcitelněji postihlo jáhna Pavla Václava Maria Josefa Svozila OSB toho času studenta posledního ročníku bohosloví na Biskupském teologickém učilišti v Brně, který tímto ztratil možnost „legálního“ vysvěcení na kněze.²⁷

Uskutečnění 2. etapy „Akce K“ s definitivní platností ukončila infulovaným zemským prelátem a opatem Václavem Janem Pokorným OSB první učiněné snahy o pozvolnou nutnou obnovu života mnichů podle Řehole Benediktovy ve Staroslavném benediktinském opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě na více než 40. let (rajhradská řeholní komunita byla obnovena až v roce 1997).

Ze strany rajhradských mnichů nebyly v letech 1950 - 1989 vyvíjeny žádné formy tzv. „podzemních“ řeholních aktivit. - Zájemců o tajný vstup bylo kolem roku 1968

²³ HEILANDOVÁ, Lucie et al. *Posledních dvě stě let v historii rajhradského kláštera*, s. 111.

²⁴ SOaK; C-108, inv. č. 10b: *Pamětní kniha městyse Rajhradu k roku 1950*, s. 186

²⁵ ABS; H - 718 (svazek č. 6)

²⁶ SOKA Brno - venkov, C-108, inv. Č. 10b - *Pamětní kniha městyse Rajhradu k roku 1950*, s. 185 - 186.

²⁷ VLČEK, Vojtěch. *Perzekuce mužských řádů a kongregací komunistickým režimem 1948-1964*. s. 159.
Jáhna Pavel Václav Maria Josef Svozil OSB přijal díky P. Pavla Mária Hnilici SJ spolu s dalšími čtyřmi jáhny tajné kněžské svěcení z rukou Jeho Excelence nejdůstojnějšího p. biskupa apoštolského administrátora rožňavského Msgre ThDr. Róberta Pobožného dne 23. prosince 1950 v Rožňavě.

několik (např. František Homola (* 30. června 1956 v Brně) z Rajhradic,²⁸ který později vstoupil jako bratr Anděl k Menším bratřím - kapucínům), ale od roku 1963, kdy zemřel novicmistr P. Vojtěch Jan Horák OSB, nebyl vyjma infulovaného zemského preláta a opata Václava Jana Pokorného OSB, který nebyl příznivcem „podzemních“ řeholních aktivit, nikdo, kdo by je mohl formovat.²⁹

Malý počet mnichů a všeobecné povědomí o dlouhodobém úpadku hospodářství (viz dlouhodobý havarijní stav budov v celém areálu³⁰) Staroslavného benediktinského opatství sv. Petra a Pavla bezesporu vedlo státní orgány k jistému podcenění praktické stránky „Akce K“. - Velice záhy se totiž ukázalo, že zanedbatelné komunitě nikterak neodpovídal význam ani množství předmětů, které bylo potřeba zaevidovat a vyklidit.

Staroslavné benediktinské opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě pro nezáměr ze strany Ministerstva zdravotnictví, jenž zde plánovalo přemístit Ústav choromyslných z Prahy - Bohnic, tak od 2. poloviny roku 1951 připadlo Ministerstvu obrany, které jej přeměnilo na skladovací objekt vojenské posádky Rajhrad.³¹

²⁸ osobní vzpomínka fr. Anděla Františka Homoly OFM Cap.

²⁹ osobní vzpomínka P. Augustina Ladislava Gazdy OSB - převora - administrátora

³⁰ NA; fond: *Státní úřad pro věci církevní* inv. č. 108, karton č. 82 - Zhodnocení stavu budov benediktinského kláštera v Rajhradě ze dne 24. května 1950.

„Budovy kláštera jsou vzhledem ke stáří a válečným událostem ve velmi špatném stavu a opravy by vyžádaly investice ve výši asi 15.000.000,- Kčs včetně opravy kostela.“

³¹ HEILANDOVÁ, Lucie et al. *Posledních dvě stě let v historii rajhradského kláštera*, s. 121 - 122.

3. Biogramy vybraných mnichů Staroslavného benediktinského opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě, kteří zažili jeho likvidaci v rámci „Akce K“

V roce 1950 mnišskou komunitu Staroslavného benediktinského opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě tvořili³²:

a) ti, kteří pobývali v opatství

P. Václav Jan Pokorný OSB - infulovaný zemský prelát a opat

(* 7. března 1894 Dobročkovice; prof. 10. února 1917; ord. 5. července 1918 Brno; + 2. března 1979 Ústav sociální péče na Žernůvce)

P. Karel Rudolf Musil OSB - převor a farář v Rajhradě

(* 21. března 1880 Jedovnice; prof. 21. března 1904; ord. 26. července 1904 Brno; + 18. března 1959 Rajhrad)

P. Vojtěch Jan Horák OSB - novicmistr a I. kooperátor v Rajhradě

(* 15. prosince 1881 Drysice; prof. 24. června 1907; ord. 14. července 1907 Brno; + 2. prosince 1963 Kněžský domov na Moravci)

P. Jan Nepomuk František Seraf. Arnošt Kopáček OSB - II. kooperátor v Rajhradě

(* 8. srpna 1888 Horní Bobrová; prof. 8. prosince 1912; ord. 24. srpna 1912 Rajhrad; + 16. listopadu 1961 Domašov)

b) ti, kteří pobývali na inkorporovaných farách

P. Prokop Alois Vostal OSB - farář inkorporované fary v Syrovicích

(* 26. ledna 1909 Blížkov u Měřína; prof. 20. listopadu 1938; ord. 10. dubna 1939 Praha; + 27. listopadu 1963 ...)

P. Benedikt Karel Malý OSB - administrátor inkorporované fary v Ostrovačicích

³² BEJČEK, Martin *Katalog Benediktinského opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě*. Olomouc 1995, s. 18 - 21.

(* 13. srpna 1906 Silůvky; prof. 24. listopadu 1941; ord. 27. července 1937 České Budějovice; + 25. srpna 1998 Rajhrad)

Do roku 1962, kdy byl ustanoven kooperátorem v Brně - Zábrdovicích, působil jako administrátor bývalé inkorporované fary v Ostovačicích a exkurendo administrátor sousední farnosti Veverské Knínice (od 1. května 1950). - Od 1. července 1973 již jen v rámci svých možností vypomáhal jako penzista v duchovní správě při brněnském minoritském kostele sv. Janů.³³

P. Josef František Holzmann OSB - kooperátor inkorporované fary v Ostovačicích (* 4. června 1878 Černá za Bory; prof. 21. března 1904; ord. 26. července 1904 Brno; + 29. prosince 1952 Javůrek u Domašova)

Po „Akci K“ byl ustanoven kooperátorem v Rajhradě. Zejména pro špatný zdravotní stav ale již 14. července 1950 požádal o přeložení na trvalý odpočinek, čemuž bylo vyhověno k 1. září 1951.³⁴

P. PhDr. Cyril Josef Krejčí OSB - farář inkorporované fary v Domašově (* 10. března 1907 Oslavice; prof. 24. srpna 1932; ord. 1. dubna 1933 Brno; + 15. srpna 1956 Brno)

V roce 1952 byl internován v internačním (respektive „superinternačním“) klášteře v Želivi. - Po svém propuštění působil jako výpomocný duchovní u Milosrdných bratří v Brně.³⁵

P. Petr Adolf Unger OSB - farář v Orlové (tj. inkorporované fary Benediktinského opatství sv. Václava v Broumově, na jejímž trvalém obsazení neměl Rajhrad žádný přímý zájem)

(* 17. června 1914 Šumvald u Uničova; prof. 25. října 1942; ord. 22. listopadu 1942 Olomouc; + 10. dubna 1990 Kněžský domov na Moravci)

³³ BEJČEK, Martin *Katalog Benediktinského opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě*. s. 22.

³⁴ BEJČEK, Martin *Katalog Benediktinského opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě*. s. 18.

³⁵ BEJČEK, Martin *Katalog Benediktinského opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě*. s. 20.

U P. Adolfa Petra Ungra OSB bolo v letech 1945 - 1949 opakovaně prošetřováno podezření z provozování homosexuálních praktik a vyšetřována kolaborantská činnost v průběhu II. světové války, čímž se stal vhodným objektem nátlaku StB, která jej poprvé v roce 1948 s krycím jménem Adam a podruhé v roce 1965 s krycím jménem Racek přiměla k aktivní spolupráci.³⁶

Jakožto „*patřící mezi první vlastenecké kněze, kteří vytvářeli podmínky pro kladnou spolupráci církve se státem*“³⁷ byl Ministerstvem školství, věd a umění ČSR jmenován k 1. září 1949 státním zmocněncem Apoštolské administratury v Českém Těšíně.

Dne 9. února 1951 došlo na faře v Orlové k jeho zatčení. - Státním soudem v Praze byl dne 18. září 1951 shledán vinným z trestných činů velezrady (§ 78/1 c), 2 trestního zákona), rozkrádání státního majetku (§ 245/1 a), 4 trestního zákona), zpronevěry (§ 181 a 182 trestního zákona z roku 1852) a pohlavního styku s osobou téhož pohlaví (§ 214 trestního zákona) a odsouzen k 20letům odnětí svobody. - Na základě prezidentem republiky Antonínem Zápotockým vyhlášené amnestie z 1. prosince 1957 byl propuštěn dne 12. prosince 1958.³⁸

V 2. polovině roku 1959 se postupně stal administrátorem v Boršově a zároveň ex. kooperátorem v Moravské Třebové (k 1. říjnu 1959), o měsíce později (k 30. říjnu 1959) administrátorem v Biskupicích a o další měsíc (k 1. prosinci 1959) administrátorem (od roku 1973 farářem) v Jaroměřicích u Jevíčka a exkurendo v Biskupicích, kde působil až do svého penzionování v roce 1986.³⁹

c) ti, kteří ze studijních důvodů pobývali v Biskupském kněžském semináři v Brně

jáhen Pavel Václav Maria Josef Svozil OSB

(* 28. srpna 1921 Třebčín, prof. 25. září 1949; ord. 23. prosince 1950 Rožňava; + 1. října 1993 Kněžský domov na Moravci)

³⁶ RICHTROVÁ, Eva. *Benediktinský klášter v Rajhradě v době opata Aloise Josefa Kotyzy (osudy klášterního domu a řeholníků v letech 1937 - 1947)*, s. 290 - 299.

³⁷ NA; fond: *Státní soud 7 Ts I 35/51 P. Petr Adolf Unger OSB* (nezpracováno)

³⁸ NA; fond: *Státní soud 7 Ts I 35/51 P. Petr Adolf Unger OSB* (nezpracováno)

³⁹ BEJČEK, Martin *Katalog Benediktinského opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě*. s. 21.

Za ukrývání na žádost známého z dob studií Msgre Josefa Nejedlého z centralizačního tábora v Bohosudově uprchlého P. Jana Krajcara SJ v mateřinci Kongregace sester Těšitelek Božského Srdce Ježíšova v Rajhradě byl zatčen dne 14. července 1951. - Ve dnech 8. a 9. října 1952 byl Státním soudem v Praze jakožto člen šestičlenné skupiny „P. ThDr. Vladimír Nováček a spol.“ shledán vinným a za trestný čin velezrady odsouzen k 10letům odnětí svobody.

Po létech strávených ve Valdčicích a v Leopoldově byl v roce 1960 propuštěn se značně podlomeným zdravím na základě dne 9. května 1960 prezidentem republiky Antonínem Novotným vyhlášené amnestie. - Bez státního souhlasu k výkonu kněžské služby se uchýlil do svého rodiště, odkud až do roku 1969 dojížděl pracovat do fa Sigmy Lutín np..⁴⁰

Od 1. března 1969 získal místo kooperátora v Konicích a k 1. listopadu 1970 byl ustanoven administrátorem v Měrovicích nad Hanou s podmínkou, že bude navíc (tj. do 31. července 1972) vypomáhat jako ex. kooperátor v nedalekém Kojetíně. - Kvůli částečnému ochrnutí následkem morkové mrtvice se v roce 1983 uchýlil do Charitního domova na Moravci.⁴¹

fr. Stanislav František Tesař OSB

(* 14. října 1920 Cetkovice; prof. 30. října 1949; ord. 5. července 1969 Brno; + 2. října 1980 Těšany)

V duchovní správě působil od 1. října 1969. - Po tříletém kaplanování v Jemnici se stal farářem v Těšanech.⁴²

d) ti, kteří byli exklaustrováni

P. Metoděj Antonín Jedlička OSB - administrátor fary Arnoštovice

(* 23. listopadu 1918 Rajhrad; prof. 9. září 1945; ord. 21. července 1945 Olomouc; + 15. července 1981 Mariánské Lázně)

⁴⁰ VLČEK, Vojtěch. *Perzekuce mužských řádů a kongregací komunistickým režimem 1948 - 1964*. s. 159 - 160.

⁴¹ BEJČEK, Martin *Katalog Benediktinského opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě*. s. 21.

⁴² BEJČEK, Martin *Katalog Benediktinského opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě*. s. 21.

Poprvé byl zatčen dne 4. dubna 1948 na brněnském nádraží pro údajný úmysl nezákonného opuštění Československé republiky spolu s kapitánem duchovní služby P. Josefem Pojarem z důvodu „*nesouhlasu s politickým vývojem v Československu*“ (propuštěn z vazby byl na základě dne 20. června 1948 prezidentem republiky Klementem Gottwaldem vyhlášené amnestie k 20. červnu 1948).⁴³

Díky na jeho vlastní žádost dne 20. listopadu 1948 infulovaným zemským prelátem a opatem Václavem Janem Pokorným OSB udělené exklaustraci ke dni 1. prosinci 1948 přijímá místo kaplana v Nečeradci a ex. administrátora v Arnoštovicích (od 15. prosince 1948 pouze administrátora v Arnoštovicích).⁴⁴ - „*Celkem jest hodnocen jako aktivní nepřítel lidově demokratického zřízení, který svými nepravdivými zprávami se snaží vnést rozruch mezi pokojné obyvatelstvo ve svém působišti.*“⁴⁵

Od 20. června 1951 se stal spolupracovníkem StB kategorie A s krycím jménem Jenda. - V průběhu roku 1955 se sice před lidmi ze svého okolí úmyslně dekonspiroval, ale od roku 1958 opětovně s StB řádně spolupracoval.⁴⁶

Podruhé byl zatčen v roce 1956 a dne 4. února 1957 Lidovým soudem ve Voticích shledán vinným a za trestné činy zneužití náboženské funkce (§ 123 trestního zákona), vyzrazení hospodářského a/nebo služebního tajemství (§ 114 trestního zákona) a hanobení republiky (§ 124 trestního zákona) odsouzen k 2letům odnětí svobody.⁴⁷

Po svém propuštění na základě dne 1. prosince 1957 prezidentem republiky Antonínem Novotným vyhlášené amnestie k 1. březnu 1958 působil jako duchovní správce farnosti Praha - Modřany a od 3 roku později Jílové u Prahy.⁴⁸

⁴³ VLČEK, Vojtěch. *Perzekuce mužských řádů a kongregací komunistickým režimem 1948 - 1964.* s. 155.

⁴⁴ MZA; fond: *Benediktini Rajhrad* signatura Dn 039, inv. č. 2223, karton č. 252 - Přípis Knížecí Arcibiskupské konzistoře v Praze IV. čj. 19857/48 ze dne 6. prosince 1948 adresovaný Staroslavnému benediktinskému opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě.

⁴⁵ ABS; H - 718 (svazek č. 6) - Návrh na internaci ze strany Krajského velitelství Státní bezpečnosti Praha ze dne 2. března 1951 adresovaný Ministerstvu národní bezpečnosti - Velitelství Státní bezpečnosti, II. sektor.

⁴⁶ RICHTROVÁ, Eva. *Benediktinský klášter v Rajhradě v době opata Aloise Josefa Kotyzy (osudy klášterního domu a řeholníků v letech 1937 - 1947)*, s. 323 - 324.

⁴⁷ RICHTROVÁ, Eva. *Benediktinský klášter v Rajhradě v době opata Aloise Josefa Kotyzy (osudy klášterního domu a řeholníků v letech 1937 - 1947)*, s. 323 - 324.

⁴⁸ BEJČEK, Martin *Katalog Benediktinského opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě.* s. 21.

3.1. infulovaný zemský prelát a opat Václav Jan Pokorný OSB

Václav Pokorný se narodil za dopomoci porodní báby Františky Novotné z Nových Zámků dne 7. března 1894 v domě čp. 90 v Dobročkovicích (okres Vyškov) a křestní vodou jej obmyl P. Josef Lakota - kooperátor v Milonicích dne 8. března 1894 ve filiálním (od roku 1938 opětovně farním) kostele Všech svatých v Dobročkovicích.

Byl synem kováře Josefa Pokorného (* 25. října 1854 v Mouřínově, čp. 54 - + 14. května 1916 v Dobročkovicích, čp. 90), syna kováře Josefa Pokorného z Dobročkovic a Anny roz. Hrubé, a Marianny (* 31. ledna 1855 v Kunkovicích, čp. 18 - + 2. května 1912 v Dobročkovicích, čp. 90), dcery pololáníka Josefa Medka z Kunkovic a Marie roz. Venhudové, s níž se oženil dne 27. května 1879 v Litenčicích.

Měl sedm sourozenců: Václava (* 11. května 1880 v Dobročkovicích, čp. 90); Josefa (* 16. března 1884 v Dobročkovicích, čp. 90 - + 11. listopadu 1892 v Dobročkovicích, čp. 90); Bernardinu Marii (* 4. dubna 1886 v Dobročkovicích, čp. 90); Anežku (* 13. prosince 1888 v Dobročkovicích, čp. 90 - + 2. prosince 1915 v Dobročkovicích, čp. 90); Marii (* 18. dubna 1892 v Dobročkovicích, čp. 90 - + 15. září 1892 v Dobročkovicích, čp. 90); Petra (* 9. února 1896 v Dobročkovicích, čp. 90) a Annu (* 23. února 1898 v Dobročkovicích, čp. 90).⁴⁹

V letech 1906 - 1913 studoval na Zemské vyšší reálce v Bučovicích, kde také dne 8. července 1913 úspěšně složil maturitní zkoušku. - Neb mezi předměty, z nichž na Zemské vyšší reálce v Bučovicích maturoval, nepatřily: jazyk latinský, jazyk řecký, logika a psychologie, které se po zájemcích o filosoficko - teologické studium vyžadovaly, přihlásil se v průběhu roku 1918 k vykonání tzv. doplňkové maturitní zkoušky na Prvním českém státním gymnáziu v Brně.⁵⁰

Již dne 4. září 1913 a opětovně dne 22. září 1913 požádal infulovaného zemského preláta a rajhradského opata P. Prokopa Bartoloměje Šupa OSB o přijetí do Řádu sv. Benedikta. „*Přimlouvám se za absolventa naší (tj. bučovické) reálky Jana Pokorného velmi vřele a doporučím jej co nejlépe, by jej Vaše Milost ráčila*

⁴⁹ MZA; sbírka: „*mrtvých*“ *křestních, oddacích a úmrtních matrik řim. kat. farností* - Křestní matrika obce Dobročkovice (1874 - 1900) signatura 12514.

⁵⁰ osobní složka opata Václava Jana Pokorného OSB uložená v tzv. opatském archivu rajhradského opatství (nezpracováno)

do noviciátu milostivě přijati. - Jest to student vážný, úmyslem vstoupiti do Vašeho kláštera zabývá se již asi rok, aby byl jednak knězem řeholním, jednak aby se mohl věnovati oblíbenému svému koníčku - dějepisu (doufám, že byste ho mohli velmi dobře upotřebiti pro správu klášterní bibliotéky). Znáám ho již sedm let, byl vždy hodný, zbožný, tak že jsem přesvědčen, že by nebyl klášteru na hanbu. Víím, že ráčíte mít s realisty smutné zkušenosti, u toho však sotva byste se podobného nevděku dočkali. “⁵¹

Roční noviciát ve Staroslavném benediktinském opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě, kde při obláče získal řeholní jméno Václav, započal 9. října 1913. - První řeholní sliby složil dne 18. října 1914 a slavné řeholní sliby dne 10. února 1918.⁵²

Svá filosoficko - teologická studia z rozhodnutí představených započal roku 1914 v benediktinské řádové Koleji sv. Anselma v Římě, která byla krátce po vypuknutí I. světové války (tj. od roku 1915) přesunuta do benediktinského opatství Naší milé Paní v Seckau. V roce 1917 přestoupil na Bohoslovecký ústav v Brně.⁵³

Kněžské svěcení přijal v pátek dne 5. června 1918 v katedrále sv. apoštolů Petra a Pavla v Brně z rukou Jeho Excelence nejdůstojnějšího p. biskupa brněnského ThDr. h.c. Norberta Jana Kleina OT. - Svou primiční mši svatou slavil v chrámu Staroslavného opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě v neděli dne 7. července 1918.⁵⁴

Ode dne 15. srpna 1918 se stal kooperátorem v Ostrovačicích.⁵⁵

Díky zdárně ukončenému studiu dějin a pomocných věd historických na Filosofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně vedle plnění četných povinností v duchovní správě inkorporované ostrovačické farnosti, dojížděl jakožto řádně ustanovený knihovník⁵⁶ a archivář⁵⁷ do rajhradského opatství vyřizovat nejrůznější badatelské

⁵¹ MZA; fond: *Benediktini Rajhrad* signatura Dn 34, inv. č. 2197, karton č. 248 - Dobrozdání katechety P. Františka Titrocha ze dne 9. července 1913.

⁵² Direktorium Divini Officii in usum Monachorum O.S.P. Benedicti Abbatiae Raihradiensis - *Catalogus Religiosorum Ordinis S.P. Benedicti Abb. Raihradiensis*. Brno 1919, nestránkováno.

⁵³ osobní složka opata Václava Jana Pokorného OSB uložená v tzv. opatském archivu rajhradského opatství (nezpracováno)

V té době navštěvoval taktéž nejrůznější přednášky z oblasti historie na Filosofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně.

⁵⁴ *J. M. nejdůstoj. pán Václav Pokorný OSB*. In: Cesta pokoje - Zprávy českých benediktinů roč. I/1947, č. 2/3, s. 8.

⁵⁵ RICHTROVÁ, Eva. *Benediktinský klášter v Rajhradě v době opata Aloise Josefa Kotyzy (osudy klášterního domu a řeholníků v letech 1937 - 1947)*, s. 237.

⁵⁶ HEILANDOVÁ, Lucie et al. *Posledních dvě stě let v historii rajhradského kláštera*, s. 22 - 23.

dotazy. - Mimo to se aktivně podílel na pořádání archivu a je rovněž autorem generálního repertáře rajhradského kláštera, který sestavil podle repertáře břevnovského na příkaz břevnovského opata P. Viléma Rudolfa OSB (1923).

Po stránce badatelsko - vědecké se zabýval kulturní a literární historií a místopisem (např. za sepsání dějin Říčan: „*Říčany na Moravě - kapitoly z dějin*“ byl Obecním zastupitelstvem Říčan v roce 1929 jmenován čestným občanem Obce Říčany u Brna).⁵⁸ - Svě články zasílal do četných novin a časopisů - např. Moravských novin.

V roce 1947 byl navíc Ministrem školství a osvěty jmenován konzervátorem ministerstva školství a osvěty pro státní památkovou péči v správním okrese Moravský Krumlov⁵⁹ s platností do roku 1950.⁶⁰ - Česká akademie věd a umění jej ustavila v průběhu roku 1933 mimořádným členem.

„*V této době byl jednoznačně nejvzdělanějším a intelektuálně nejschopnějším členem rajhradského opatství.*“⁶¹

Ode dne 20. srpna 1929 opouští Ostrovačice a vrací se do Rajhradu, kde se stává kooperátorem.

Po složení předepsaných farářských zkoušek ke dni 1. října 1934 vystřídal P. Karla Rudolfa Musila OSB - faráře inkorporované fary v Syrovicích, kde také v průběhu

Funkci klášterního knihovníka převzal po P. Vojtěchu Janu Horákovi OSB v roce 1919 a pečoval o ní až do roku 1940, kdy byl dne 4. července 1940 ustanoven knihovníkem P. Prokop Alois Vostal OSB.

⁵⁷ HEILANDOVÁ, Lucie et al. *Posledních dvě stě let v historii rajhradského kláštera*, s. 22 - 23.

Funkci klášterního archiváře převzal prozatímně (tj. jako administrátor) po P. PhDr. h.c. P. Mauru Josefu Janu Petru Kinterovi OSB v roce 1919 (řádným knihovníkem se stal až v roce 1934). - Funkci archiváře vykonával do roku 1940, kdy péči o klášterní archiv byl pověřen P. Prokop Alois Vostal OSB. Archivářem se opětovně stal v roce 1947.

⁵⁸ HEILANDOVÁ, Lucie et al. *Posledních dvě stě let v historii rajhradského kláštera*, s. 22 - 23.

Po smrti P. ThDr. Pavla Julia Vychodila OSB (+ 7. dubna 1938 v Brně) převzal vedení vědeckého časopisu „Hlídka“, který vydávala Občanská tiskárna v Brně. - Spolupracoval také s časopisem Pax, který vydávalo Benediktinské opatství Panny Marie a sv. Jeronýma v Emauzích, kde mu byla svěřena pravidelná rubrika o dění v benediktinských kláštorech ve světě (na žádost P. ThDr. Anastáze Jana Opaska OSB zde publikoval také řadu článků věnovaných historii jednotlivých českých benediktinských klášterů)

⁵⁹ MZA; fond: *Benediktini Rajhrad* signatura Dn 034, inv. č. 2197, karton č. 248 - Dekret o jmenování konzervátorem ministerstva školství a osvěty pro státní památkovou péči v správním okrese Moravský Krumlov ze dne 23. května 1947.

⁶⁰ S největší pravděpodobností se jednalo pouze o prodloužení platnosti staršího jmenování konzervátorem ministerstva školství a osvěty pro státní památkovou péči v správním okrese Moravský Krumlov z roku 1927.

⁶¹ RICHTROVÁ, Eva. *Benediktinský klášter v Rajhradě v době opata Aloise Josefa Kotyzy (osudy klášterního domu a řeholníků v letech 1937 - 1947)*, s. 237.

II. světové války deponoval klášterní archiv. Zároveň od roku 1945 ze Syrovic vykonával povinnosti děkana modřického děkanátu.⁶²

Své kněžské poslání bral vždy vážně, a proto byl u jemu svěřených farníků skutečně oblíben, což dokazuje např. zápis průběhu oslav jeho 50. narozenin v Repertorium necrologii monasterii Raihradensis.

V té době rovněž aktivně vyvíjí činnost i na poli „za zdí rajhradského opatství“ tzv. spolkového života. - Např. dne 23. listopadu 1942 byl jmenován za zásluhy a štědrú podporu zakládajícím členem Výboru spolku Seyvalterova útulku slepých dívek v Praze III. - Kampě a v Brandýse nad Labem, ...⁶³

Členové konventu Staroslavného benediktinského opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradu jej dne 7. srpna 1947 zvolili nástupcem zesnulého infulovaného zemského preláta a opata P. Aloise Josefa Kotyzy OSB (+ tragicky při autonehodě dne 21. července 1947 na státní silnici u Troubska⁶⁴).⁶⁵ - Opatskou benedikci (stal se v pořadí osmým a do této doby zároveň posledním rajhradským opatem) přijal dne 28. září 1947 na svátek sv. Václava v opatském chrámu sv. Petra a Pavla v Rajhradu⁶⁶ z rukou Jeho Excelence ThDr. Karla Skoupého - brněnského sídelního biskupa.⁶⁷

Na rozdíl od svého předchůdce byl typem skutečného katolického intelektuála, jehož myšlenkový obzor dalece překračoval zdi rajhradského opatství. Byl bezpochyby osobností, jejíž úsilí o pozvednutí úrovně komunitního života mohlo dopomoci k tomu, aby se rajhradský klášter pozvedl z onoho „marasmu“,⁶⁸ do nějž v předchozích letech

⁶² RICHTROVÁ, Eva. *Benediktinský klášter v Rajhradě v době opata Aloise Josefa Kotyzy (osudy klášterního domu a řeholníků v letech 1937 - 1947)*, s. 237.

⁶³ MZA; fond: *Benediktini Rajhrad* signatura ---, inv. č. 4662 - 4663, mapový karton č. 41

⁶⁴ *Smrtí J. M. opata Kotyzy odchází rajhradským benediktinům vzácný člověk*. In: Národní obroda - Deník československé strany lidové (ze dne 22. července 1947) roč. 3/1947, č. 168, s. 2

⁶⁵ Diecézní archiv Biskupství brněnského; fond: *Biskupský ordinariát Brno*, sign. R 14/7, inv. č. 3926, karton č. 601 - Zemský národní výbor v Brně Klášteru řádu benediktinů v Rajhradě, oznámení ze dne 30. ledna 1948

Vláda Československé republiky vzala na návrh Ministerstva školství a osvěty č. B-223.958/47-V/1 jmenování P. Václava Jana Pokorného OSB na vědomí na své 110. schůzi konané dne 21. října 1947.

⁶⁶ SOKA Brno - venkov, C-108, inv. Č. 10b - *Pamětní kniha městyse Rajhradu k roku 1950*, s. 176.

⁶⁷ VAŠKO, Václav. *Neumlčená: kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce*. 1. svazek, s. 170.

⁶⁸ NA; fond: *Benediktini - klášter Břevnov, Praha* karton č. 279 - Dopis P. ThDr. Anastázi Janu Opaskovi OSB ze dne 10. ledna 1945 od P. Václava Jana Pokorného OSB.

zabředl, a zároveň mohlo vést k zastavení úpadku, který jej postihl, a konsolidaci klášterního hospodářství.⁶⁹

V souvislosti s blížícími se oslavami 900. výročí kláštera (v roce 1948) se pustil do oprav dlouhodobě chátrajícího a značně (zejména staticky) poškozeného rajhradského klášterního komplexu, leč svůj záměr již nestačil dovést do zdárného konce.

Kostelu Všech svatých v rodných Dobročkovicích v den oslav 900. výročí trvání rajhradského kláštera (tj. dne 28. září 1948) daroval se svolením nejdůstojnějšího konventu rajhradského kláštera ze svého privátního majetku velký kalich. - Ten měl být používán výhradně ve farním kostele Všech svatých v Dobročkovicích při: „*nejsvětější oběti mše svaté konané za pokoj živých i za spásu v Pánu zesnulých mojich drahých spolurodáků a jedenkrátě snad i za mne samotného.*“⁷⁰

Stal se spoluvizitátorem klášterů nově v roce 1947 vzniklé Slovanské kongregace benediktinské sv. Vojtěcha^{71 72} a jakožto archivář Slovanské benediktinské kongregace sv. Vojtěcha prosazoval zřízení centrálního benediktinského archivu v Praze s pobočkou v Rajhradě.

„P. Václav Jan Pokorný OSB se snažil s „novými“ představiteli státní správy vyjít pokud možno po dobrém, a proto když nechal např. vysázet nový park, pojmenoval jej

⁶⁹ RICHTROVÁ, Eva. *Benediktinský klášter v Rajhradě v době opata Aloise Josefa Kotyzy (osudy klášterního domu a řeholníků v letech 1937 - 1947)*, s. 239.

Na konci 40. let 20. století by si již tento řeholní dům nebyl vystačil s odkazy na starobylou tradici a někdejší záslužné kulturní působení benediktinů v širokém venkovském okolí, z nichž reziduí živil svou uvádající prestiž moravského zemského preláta v letech 1937 - 1947 v pořadí sedmý rajhradský opat.

⁷⁰ MZA; fond: *Benediktini Rajhrad* signatura Dn 034, inv. č. 2197, karton č. 248 - *Osobní spis P. Václava Jana Pokorného OSB*

⁷¹ MZA; fond: *Benediktini Rajhrad* signatura D n 0026/002c, inv. č. 2188, karton č. 246. - *Litterae primi capituli generalis Congregationis Slavae s. Adalberti ze dne 18. června 1947.*

Do Slovanské benediktinské kongregace sv. Vojtěcha (vznikla v listopadu roku 1945 se souhlasem papeže Pia XII.) tehdy náleželo opatství sv. Vojtěcha a sv. Markéty na Břevnově, opatství sv. Václava v Broumově, opatství Panny Marie a sv. Jeronýma Na Slovanech, opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradu, priorát v Lubinu u Poznaně a priorát sv. Cyrila a Metoděje v Maliboru.

⁷² MZA; fond: *Benediktini Rajhrad* signatura D n 0026/002c, inv. č. 2188, karton č. 246. - *Litterae primi capituli generalis Congregationis Slavae s. Adalberti ze dne 18. června 1947.*

První generální kapitula Slovanské benediktinské kongregace sv. Vojtěcha zasedala ve dnech 17. a 18. června 1947 v Rajhradě.

podle tehdejšího prezidenta Klementa Gottwalda - „Gottwaldův park.“ To ovšem nemohlo nikterak zabránit událostem, jenž zanedlouho nastaly.“⁷³

„Opat P. Václav Jan Pokorný OSB a převor P. Karel Rudolf Musil OSB dostali na den 3. května 1950 předvolání od Státního církevního úřadu (SÚC) v Praze, kdež jim bylo oznámeno, že všichni řeholníci ihned opustí rajhradský klášter, pouze sám farář P. Karel Rudolf Musil OSB pro duchovní správu zůstane ponechán. Tito dva byli ihned za průvodu dvou detektivů odvezeni autem zpět do Rajhradu.“⁷⁴

„Řeholníci (tj. P. Vojtěch Jan Horák OSB a P. Jan Nepomuk František Kopáček OSB) byli informováni svými představenými o nastávajícím přestěhování, [...] zprávu přijali klidně a s humorem, sbalili si své svršky a čekali na odjezd. Okolí kolem klášterů nejevilo zájem o odjezd řeholníků. [...] Odjezd řeholníků večer dne 3. května 1950 ve 21.¹⁰ h nebudil zájem proto, že okolní obyvatelstvo dosud o přestěhování neví. Lze očekávat, že v Rajhradu vzbudí velký zájem přemístění opata P. Václava Jana Pokorného OSB, který byl jako kněz oblíben a znám jako vědecký pracovník.“⁷⁵

Po zrušení Staroslavného opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradu byl jakožto opat (tj. představený) internován v centralizačním klášteře v Hejnicích, odkud byl dne 9. srpna 1950 pro záporné postoje vůči stávajícímu společenskému zřízení eskortován do internačního (respektive „superinternačního“) kláštera v Želivi.⁷⁶

„Je povahy mírné, uzavřený. - Je plně oddán církevní hierarchii a prohlásil, že veškeré dění, rovněž tak jeho internace, je řízeno rukou Boží.“⁷⁷

„V protizákonné internaci sice nemusel vykonávat žádné povinné práce, ale velmi často zažíval vskutku hrubé a člověka jeho významu nedůstojné jednání (např. mu bylo odepřeno poskytnutí toaletního papíru).“⁷⁸

⁷³ MLEJNKOVÁ, Magda. *Rajhradský klášter v době totality a jeho obnova po roce 1989*. (maturitní práce) Židlochovice 2011, s. 8.

⁷⁴ *Series Praepositorum Raihradensium nec non Geschichtliche Notizen der Pfarre Raigern* (rukopis)

⁷⁵ HEILANDOVÁ, Lucie et al. *Posledních dvě stě let v historii rajhradského kláštera*, s. 111.

⁷⁶ ABS; H - 718 (svazek č. 6)

⁷⁷ ABS; H - 718 (svazek č. 6)

⁷⁸ MLEJNKOVÁ, Magda. *Rajhradský klášter v době totality a jeho obnova po roce 1989*. (maturitní práce) Židlochovice 2011, s. 9.

I přesto, že oficiálně na něj „za jeho pobytu v internačním klášteře Želiv nebylo použito žádného bezpečnostního opatření,“⁷⁹ byl zdravotně „díky nešetrnému zacházení poznamenán častými bolestmi hlavy“⁸⁰ do konce života.

Na základě návrhu Krajského velitelství státní bezpečnosti v Jihlavě čj. A - sine / 20301 - 51 ze dne 14. února 1951 měl být z důvodu působení na „své podřízené“⁸¹ přemístěn do centralizačního kláštera Králíky, kde ale byli ke dni 27. února 1951 z centralizačního kláštera Osek u Duchcova převezeni spolubratři P. Vojtěch Jan Horák OSB a P. Jan Nepomuk František Kopáček OSB. - Aby s nimi nemohl případně navázat kontakt, byl nakonec dne 4. června 1951 převezen do Charitního domova na Moravci.⁸²

Protože v té době byl břevnovský opat ThDr. Anastáz Jan Opasek OSB na základě doživotního rozsudku vězněn, broumovský opat Dominik Karel Prokop OSB jakožto Němec odsunut a emauzský opat Maurus Alois Verzich OSB pobýval v emigraci, přijímal v tzv. zastoupení řeholní sliby spolubratří Slovanské benediktinské kongregace sv. Vojtěcha žijících na území Československa nejenom na Moravci - např. věčné sliby břevnovského P. Radima Jan Valíka OSB (* 8. května 1931 v Třebíči) dne 28. září 1951,⁸³ ale později i na Žernůvce - např. věčné sliby břevnovského br. Václava Josefa Friedla OSB (* 6. srpna 1930 v Záchlumí).⁸⁴

⁷⁹ ABS; H - 718 (svazek č. 6)

⁸⁰ *Kronika Ústavu sociální péče Kongregace Milosrdných sester III. řádu svatého Františka Pod ochranou Svaté Rodiny na Žernůvce* (rukopis)

⁸¹ ABS; H - 718 (svazek č. 6)

„Podřízenými“ infulovaného zemského preláta a opata Václava Jana Pokorného OSB byli myšleni spolubratři - benediktini ze Slovanské kongregace benediktinské sv. Vojtěcha taktéž internováni v internačním táboře Želiv: např. P. Marian František Schaller OSB (* 13. února 1892) - emauzský převor; P. Aleš Emil Gwuzd (* 23. dubna 1915) - břevnovský převor; P. Robert František Skýba OSB (* 23. ledna 1912) - břevnovský.

⁸² ABS; H - 718 (svazek č. 6)

⁸³ SIOSTRZONEK, Petr Prokop. *Besedy o obnově břevnovského kláštera*. Vyd. 1. Praha: Benediktinské arcipátrství sv. Vojtěcha a sv. Markéty, 2007, s. 81

P. Radim Jan Valík OSB vyrůstal jako choralista v břevnovské chlapecké Schole cantorum Miroslava Venhody. - Dne 28. srpna 1947 přijal řeholní hábit břevnovských benediktinů a po složení prvních časných slibů (28. srpna 1948) byl poslán na filosoficko - teologická studia, která ale musel po dvou letech (1950) opustit. Vrátil se na Třebíčsko, kde si našel civilní zaměstnání. V roce 1968 se sice přihlásil do Kněžského semináře v Litoměřicích, ale brzy na to, po vzoru opata ThDr. Anastáze Jana Opaska OSB, emigroval do Bavorska, kde teprve filosoficko - teologická studia řádně dokončil (kněžské svěcení přijal dne 30. června 1972 v Regensburgu).

⁸⁴ osobní vzpomínka P. Augustina Ladislava Gazdy OSB - převora - administrátora

Zprávu o to, že je možné do rukou infulovaného zemského preláta a opata Václava Jana Pokorného OSB složit věčně sliby, obdržel br. Václav Josef Friedl OSB, který tou dobou sloužil u PTP, právě od spolubratra Radima Jana Valíka OSB.

V utajení taktéž na základě kánonu 964 - 1 CIC 1917 udělil mnoha mladým řeholníkům - nebenediktinům na základě proseb jejich představených tzv. nižší kněžské svěcení.⁸⁵

Po chvílích radosti, které prožíval od 15. dubna 1953 „*opět jsem se tu shledal a našim P. Vojtěchem Janem Horákem OSB a P. Janem Nepomukem Františkem Kopáčkem OSB.*“⁸⁶ obdržel ke dni 16. září 1953 povolení k opuštění Charitního domova na Moravci. - Uchýlit se nejdříve krátce do Ústavu pro fyzicky postižené (tzv. mrzáčky) v Mitrovicích a následně dlouhodobě do Ústavu sociální péče (dříve kláštera Kongregace Milosrdných sester III. řádu svatého Františka Pod ochranou Svaté Rodiny na Žernůvce u Tišnova,⁸⁷ kde o něj pečovala s. M. (Josefa) Kupertina.

„*Měl mimořádnou schopnost působit uklidňujícím vlivem na obyvatelky domova, kterým rád zhotovoval amatérské fotografie (sestru M. Pavlu učil dokonce fotit). [...] Navíc se s radostí věnoval práci na zahradě - konkrétně svědomitě pečoval o záhony růží, pěstoval vinnou révu (údajně měl jednu při prostřihávání vinné révy prostřihnout kabel, který, jak se později ukázalo, byl součástí odposlouchávacího zařízení) a choval včely.*“⁸⁸

I přes skutečnost, že na 30 let působil v duchovní správě, nebyla mu přiznána žádná penze. - V Ústavu sociální péče na Žernůvce u Tišnova byl proto odkázán žít plně z dobročinnosti Milosrdných sester: „*Přiživuji se při Sestřičkách, které samy si od úst utrhuji, jen aby mně přilepšily. Bohudíky jsem zdravý a plně spokojen s tím, co mám. Měl jsem horší chvíle, ale ty snad mám už za sebou.*“, za což se jim snažil odvděčit obětavou duchovní posluhou. „*Ještě letos se vypravím do lesa s pytlím sbírat šišky. Je to dobré topivo. Také se zahřívám kouřením. Na co se člověk ještě nenadá na stará kolena! Však*

⁸⁵ osobní vzpomínka P. Augustina Ladislava Gazdy OSB - převora - administrátora

⁸⁶ Archiv rodiny Maršálkové z Rajhradu (nezpracováno) - Pohlednice opata Václava Jana Pokorného OSB ze dne 17. března 1954 adresovaná Josefovi Maršálkovi do Žabčic.

⁸⁷ *Kronika Ústavu sociální péče Kongregace Milosrdných sester III. řádu svatého Františka Pod ochranou Svaté Rodiny na Žernůvce* (rukopis)

Na Žernůvce u Tišnova byl tou dobou (tj. v letech 1963 - 1968) taktéž internován Jeho Excelence nejdůstojnější p. biskup brněnský ThDr. Karel Skoupý. - Právě z tohoto důvodu musel na čas (od března do listopadu roku 1964) z rozhodnutí odboru školství a kultury (oddělení pro věci církevní) Jihomoravského krajského národního výboru Žernůvku u Tišnova opustit a odebrat se opětovně na Moravec (po dobu jeho přemístění na Moravec povinnosti duchovního správce Ústavu sociální péče na Žernůvce převzal P. Stanislav Nešpor OFM Conv).

⁸⁸ *Kronika Ústavu sociální péče Kongregace Milosrdných sester III. řádu svatého Františka Pod ochranou Svaté Rodiny na Žernůvce* (rukopis)

se říká, že vojna a kriminál ještě nikoho nepolepšily.“⁸⁹ Co se týče jím vlastněných osobních věcí, zůstalo mu jen to málo, co se podařilo narychlo uschovat u rodiny Hrůzové v Loučce (z internace mu totiž nebylo jako P. Vojtěchu Janu Horákovi OSB nebo P. Janu Nepomuku Františku Kopáčkovi OSB umožněno žádat o vydání svých osobních věcí): „*Co se těch mojích věcí týká, buď tak hodná a jak Ti vybude volná chvílka, shledej je a dej k paní Paláškové. Ona už o tom ví a je zařízeno, že někdo z mojí přízně si to u ní v čas příhodný vyzvedne a mně dopraví. Děkuji Tvojm rodičům a Tobě za úschovu a opatrování. Beztoho to u Vás zavázelo, ale jsem rád, že několik málo věcí, které jsou mým jediným majetkem, bylo v dobrých rukou.*“⁹⁰

Do aktivní duchovní správy se zprvu na základě získaného tzv. státního souhlasu směl částečně vrátit dne 15. září 1954 jako duchovní správce⁹¹ Ústavu sociální péče (tehdy ještě Charita) na Žernůvce⁹² a plně roku 1971 jako kooperátor farnosti Deblín, do níž Žernůvka náležela.

„*Když později čas od času jezdíval kolem Rajhradu, kde měl přísně zakázáno setrávat, vždy si zakrýval oči, protože mu bylo velice těžko u srdce.*“⁹³

Když se v roce 1968 začalo uvažovat o případné možnosti obnovení nepříliš početné rajhradské benediktinské řeholní komunity, přikláněl se k názoru, že by neměla být obnovena (spíše restaurována) v Rajhradu nýbrž v Ostrovačicích (konkrétně v tzv. prelatuře v Ostrovačicích).⁹⁴

„*Za osm křížků, kterými Vás, náš milý Otče opate, Pán Bůh vyznamenává, zpíváme Mu ve svých srdcích s Vámi chvalozpěvy díky [...] za požehnání lásce Vašeho tatínka a maminky [...] za rodinný krb a rodný dům, v němž kolébka Vaše stála [...] za Vaše rodiště Dobročkovice [...] za farní kostelík, v němž jste byl přijat za dítě Boží [...]*

⁸⁹ Archiv rodiny Maršálkové z Rajhradu (nezpracováno) - Dopis opata Václava Jana Pokorného OSB z roku 1953 adresovaný rodině Maršálkové.

⁹⁰ Archiv rodiny Hrůzové z Loučky (nezpracováno) - Dopis opata Václava Jana Pokorného OSB ze dne 31. května 1954 adresovaný p. Ludmile Hrůzové.

⁹¹ osobní složka opata Václava J. Pokorného OSB uložena v tzv. opatském archivu rajhradského opatství (nezpracováno) - Dopis okresního církevního tajemníka čj. 547.3/56 ze dne 17. září 1956.

Od roku 1956 směl opětovně nosit svůj opatský pektorál, který mu byl na Žernůvku u Tišnova zaslán ze Staroslavného benediktinského opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě

⁹² [Úřední zprávy] In: Duchovní pastýř roč. V / 1955, č. 3, s. 60.

⁹³ MLEJNKOVÁ, Magda. *Rajhradský klášter v době totality a jeho obnova po roce 1989*. (maturitní práce) Židlochovice 2011, s. 9.

⁹⁴ osobní složka opata Václava J. Pokorného OSB uložena v tzv. opatském archivu rajhradského opatství (nezpracováno) - Dopis p. Petra Kokojana z Řičan u Brna adresovaný dne 22. října 1968 infulovanému zemskému prelátovi a opatovi P. Václavovi Janovi Pokornému OSB na Žernůvku u Tišnova.

za bezstarostné dětství [...] za milost řeholního povolání [...] za vyvolení do „sboru dvanácti“ [...] za padesát šest let práce na vinici Páně [...] za mitru a berlu rajhradského opatství [...] za prozřetelnostní vedení Vašich kroků na naši krásnou Žernůvku [...] za měsíce vznešeného společenství s Otcem biskupem Karlem [...] až do slavného jeho návratu do diecéze [...] za obětavé vykonávání funkce duch. správce naší kaple [...] za bohaté prostírání stolu Slova Božího [...] za každodenní Oběť mše svaté [...] za podávání nebeského Pokrmu [...] za každé kněžské požehnání [...] za jediného Pontifikanta v diecési [...] za Tvého služebníka Děkujeme Ti Pane! - A Vám, vld. Otče opate, upřímné Pán Bůh zaplat', vyjadřují žernůvské sestry.“⁹⁵

Skonal v pověsti obětavého a neúnavného pastýře v pátek 2. března 1979 v 5 hodin ráno při plném vědomí ve svém bytě pod kaplí⁹⁶ Ústavu sociální péče na Žernůvce u Tišnova (čp. 12) zaopatřen svatými svátostmi (zaopatřoval Msgre Ludvík Horký - administrátor brněnské diecéze v období komunistickým režimem vynucené sedisvakance).⁹⁷ - Jeho tělesné pozůstatky byly po rozloučení, které se konalo za velké účasti duchovenstva „*což nás velice překvapilo, protože nikdo z nás nepředpokládal, že si na něj i po tolika 29letech internace někdo vzpomene*“⁹⁸ ve středu 7. března 1979 v 15.⁰⁰ h na Žernůvce u Tišnova, převezeny do Staroslavného benediktinského opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě, kde po pohřebních obřadech, které ve čtvrtek 8. března 1979 v 10.⁰⁰ h vykonal P. Norbert František Škrdlík OFMConv. - farář u sv. Janů v Brně, byly uloženy do hrobu v tzv. „kněžské zahrádce“ (hrob č. 40) na hřbitově u farního kostela Povýšení svatého kříže v Rajhradu.

Jako upomínku na zesnulého opata⁹⁹ nechal se souhlasem okresního církevního tajemníka, jak to bývalo u rajhradských benediktinů zvykem, vytisknout památeční obrázky, které byly bezplatně rozdávány účastníkům pohřbu.¹⁰⁰

⁹⁵ Moravská zemská knihovna v Brně; *Te Deum laudamus* 7. 3. 1894 - 7. 3. 1974. signatura R - GR - 0000.001

⁹⁶ *Kronika Ústavu sociální péče Kongregace Milosrdných sester III. řádu svatého Františka Pod ochranou Svaté Rodiny na Žernůvce* (rukopis)

Ve svém bytě dost často poslouchal Rádio Vatikán, což díky slyšitelnosti v kapli nad jeho bytem rušilo řádové sestry při modlitbách.

⁹⁷ Krátké medailony (např. Zeschick, J.: *Abt Wenzel Johannes Pokorny von Raigen (1894 – 1979)*. In: *Studien und Mitteilungen zur Geschichte des Benediktiner - Ordens und seiner Zweige*. roč. 90/1979, Heft III - IV, s. 527 - 529) věnované jeho životu a duchovnímu i vědeckému dílu vyšly v průběhu roku 1979 pouze díky benediktinům odsunutým z Broumova, kteří se usídlili v Rohru, v zahraničí.

⁹⁸ *Kronika Ústavu sociální péče Kongregace Milosrdných sester III. řádu svatého Františka Pod ochranou Svaté Rodiny na Žernůvce* (rukopis)

⁹⁹ *Kronika Ústavu sociální péče Kongregace Milosrdných sester III. řádu svatého Františka Pod ochranou Svaté Rodiny na Žernůvce* (rukopis)

„Modleme se: Bože, svému služebníkovi, rajhradskému opatu Václavovi, jsi svěřil na zemi svatou službu. Prosíme Tě, dej mu v nebesích království věčnou slávu a radost. Skrze Krista našeho Pána. Amen.“

Opatské insignie předala později představená Kongregace Milosrdných sester III. řádu svatého Františka Pod ochranou Svaté Rodiny tajně vysvěcenému pro potřeby tzv. podzemní církve biskupovi Stanislavu Krátkému (* 11. listopadu 1922 v Brně - Zábrdovicích - + 13. listopadu 2010 v Rajhradě).

¹⁰⁰ osobní složka opata Václava J. Pokorného OSB uložená v tzv. opatském archivu rajhradského opatství (nezpracováno) - Dopis rajhradského duchovního správce čj. 10/79 ze dne 5. března 1979.

3.2. převor Karel Rudolf Musil OSB

Rudolf Musil se narodil za dopomoci porodní báby Marie Švédové z Jedovnice dne 21. března 1880 v domě čp. 84 v Jedovnici (okr. Boskovice) a křestní vodou jej obmyl P. Rafael Štoka - farář v Jedovnici dne 25. března 1880 ve farním kostele sv. apoštolů Petra a Pavla v Jedovnici.

Byl synem nadučitele Eduarda Musyla (* 18. března 1843 v Lipovci, čp. 49 - + 7. dubna 1908), syna učitele Františka Musyla z Ostrova a Rosalie roz. Keprtové, a Marianny (* 27. listopadu 1850 v Lipovci, čp. 43 - + 15. května 1907), dcery podseníka Pavla Musila z Lipovce a Marie roz. Kolmačkové, s níž se oženil dne 22. listopadu 1869 v Lipovci.

Měl sedm sourozenců: Ludmillu (* 7. října 1870 v Lipovci, čp. 43 - + 3. července 1951 v Rajhradě, čp. 1); Viléma (* 21. listopadu 1873 ve Vilémovicích, čp. 20 - + 18. září 1879 v Jedovnici, čp. 81); Angelínu (* 31. srpna 1872 ve Vilémovicích); Methoda (* 20. října 1875 v Jedovnici, čp. 43); Stepanii (* 6. ledna 1882 v Lipovci, čp. 95 - + 12. července 1951 v Rajhradě, čp. 1),¹⁰¹ která se od chvíle jmenování svého bratra farářem v Rajhradě stala (až do své smrti) v Rajhradě farní hospodyní; Bernardinu (* 23. dubna 1888 v Lipovci, čp. 95 - + 26. dubna 1888 v Lipovci, čp. 95) a Františka (* 2. června 1889 v Lipovci, čp. 95).¹⁰²

První školní vzdělání získal ve svém rodišti.

Záhy po úspěšném složení zkoušky dospělosti (maturoval dne 11. července 1899) na osmiletém C.k. prvním českém gymnasiu státním v Brně požádal infulovaného zemského preláta a rajhradského opata P. Benedikta Karla Korčiana OSB o přijetí do Řádu sv. Benedikta. - Roční noviciát ve Staroslavném opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě, kde při obláčce dne 5. srpna 1899 získal řeholní jméno Karel, započal

¹⁰¹ RICHTEROVÁ, Eva. *Benediktinský klášter v Rajhradě v době opata Aloise Josefa Kotyzy (osudy klášterního domu a řeholníků v letech 1937 - 1947)*, s. 224.

Jediným dědicem sester Ludmilly Sedlákové roz. Musilové a Stephanie Musilové, které zemřely v Rajhradě prakticky ve stejnou dobu, se stal P. Karel Rudolf Musil OSB. - Zatímco dědictvím po sestře Ludmille byl dluh ve výši 706,- Kčs, po Stepanii zdědil naspořenou hotovost ve výši 59.415,- Kčs.

¹⁰² MZA; sbírka: „mrtvých“ křestních, oddacích a úmrtních matrik řím. kat. farností - Křestní matrika obce Lipovec (1854 - 1898) signatura 514; Křestní matrika obce Vilémovice (1861 - 1900) signatura 332 a Křestní matrika městyse Jedovnice (1859 - 1892) signatura 324.

3. srpna 1899. - První řeholní sliby složil dne 17. září 1900 a slavné řeholní sliby dne 21. března 1904 na svátek sv. Benedikta z Nursie.¹⁰³

V letech 1900 - 1904 absolvoval tzv. domácí filosoficko - teologická studia. - Kněžské svěcení přijal dne 26. července 1904 v katedrále sv. apoštolů Petra a Pavla v Brně z rukou Jeho Excelence nejdůstojnějšího p. biskupa brněnského PhDr., ThDr. et ICDr. Pavla hraběte Huyna. - Svou primiční mši svatou slavil v chrámu Staroslavného opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě dne 14. srpna 1904.¹⁰⁴

Téhož roku (1904) byl ustanoven kooperátorem v Rajhradě a od 16. srpna 1911 kooperátorem inkorporované farnosti v Ostrovačicích.¹⁰⁵

V té době se rovněž jako dobrovolný hasič a orel velmi aktivně zapojuje do tzv. spolkového života. - Zejména činný byl ve Spolku dobrovolných hasičů v Opatovicích, jehož se za „*své neocenitelné zásluhy, kterých si o sbor získal,*“ stal ode dne 23. února 1913 čestným členem.¹⁰⁶

V průběhu I. světové války, kdy byl již ke dni 1. prosinci 1914 na vlastní žádost povolán ke službě polního kuráta v c.k. armádě přímo na jižní frontě (ze služeb c.k. armády byl propuštěn teprve až dne 28. června 1918¹⁰⁷ - jeho nástupcem ve funkci polního kuráta se stal P. František Janků¹⁰⁸), prodělal břišní tyfus. - P. Karel Rudolf Musil OSB ve své „Autobiografii“ vzpomíná,¹⁰⁹ že v průběhu války byl odměněn za své zásluhy a věrnost několika vojenskými vyznamenání (např. Kaiserlich Österreichischer

¹⁰³ Direktorium Divini Officii in usum Monachorum O.S.P. Benedicti Abbatiae Raihradiensis - *Catalogus Religiosorum Ordinis S.P. Benedicti Abb. Raihradiensis*. Brno 1905, nestránkováno.

¹⁰⁴ osobní složka P. Karla Rudolfa Musila OSB uložena v tzv. opatském archivu rajhradského opatství (nezpracováno)

¹⁰⁵ osobní složka P. Karla Rudolfa Musila OSB uložena v tzv. opatském archivu rajhradského opatství (nezpracováno) - Jmenovací dekrety čj. 4.742/1904 ze dne 13. října 1904 a čj. 4.892/1904 ze dne 17. srpna 1911.

¹⁰⁶ osobní složka P. Karla Rudolfa Musila OSB uložena v tzv. opatském archivu rajhradského opatství (nezpracováno)

¹⁰⁷ Diecézní archiv Biskupství brněnského; fond: *Biskupská konzistoř Brno* sign. B 114, inv. č. 3329, karton č. 957

Opat Prokop Šup se pokusil, leč neúspěšně (viz zamítnutí žádosti o propuštění z duchovní služby v poli ze dne 23. května 1916), žádat o jeho propuštění z duchovní služby v poli již v polovině roku 1916, kdy jej chtěl ustanovit farářem v Syrovicích.

¹⁰⁸ osobní složka P. Karla Rudolfa Musila OSB uložena v tzv. opatském archivu rajhradského opatství (nezpracováno) - Dopis P. Františka Janků z Ck röm. kath. Militärseelserge des Feldspitales Nr. 1316 psán dne 18. srpna 1918.

¹⁰⁹ MZA; fond: *Benediktini Rajhrad* signatura Dn 028, inv. č. 2192, karton č. 247 - Karel Rudolf Musil: *Autobiografie*

Zajímavé detaily svého života zachytil v humorně laděné osmistránkové autobiografické básni sepsané u příležitosti svých 60. narozenin, kterou zároveň dokládá svůj pověstný smysl pro humor a schopnost sebeironie.

Franz Joseph - Orden - čes. Zlatým záslužným křížem), ale v propouštěcím listu do zálohy (dosáhl hodnosti kapitána), který byl vystaven dne 31. prosince 1930, není žádné udělené vyznamenání zmíněno.

„P. Karel Rudolf Musil OSB byl za I. světové války ode dne 1. prosince 1914 přidělen na počáteční vojenský výcvik jako polní kurát k zeměbrancekým praporům kroměřížským č. 40 a 41 v Běláku (Villachu) v Korutanech, od února 1915 pěší brigádě č. 183 na Soči a od října 1915 k divisi nemocnici č. 44 v Krajské Gore. Od srpna 1916 působil jako divisi farář pěší divise č. 93 opět na Soči, kde prodělal 12 ofenziv, od listopadu 1917 do července 1918 jako garnisorní farář města Feltre v severní Itálii.“

110

Na samotném konci I. světové války (tj. v roce 1918) měl tu čest, nejenom se osobně na jižní frontě nečekaně setkat přímo s rakouským císařem bl. Karlem I. Habsburským (Rakouským),¹¹¹ ale být i s ním fotograficky zvěčněn v Telegrafu.

Od 1. srpna 1918 byl ustanoven administrátorem,¹¹² o pár dní později (tj. k 4. srpnu 1918) administrátorem - provizorem a po zdárném složení tzv. farářských zkoušek od 15. srpna 1918 farářem inkorporované fary v Syrovicích, kde se zasloužil o rozsáhlou opravu farního kostela sv. Augustina.¹¹³ - Mimo to krátce po smrti konsistorního rady P. Antonína Nevorala (tj. ode dne 26. června 1933 do 31. ledna 1934) exkurendo administroval sousední faru v Bratčicích.¹¹⁴

Zpět do Rajhradu se vrátil v roce 1934, kde byl ke dni 1. října 1934 (po uvolnění P. Vojtěcha Jana Horáka OSB z vedení rajhradské duchovní správy ze zdravotních důvodů) ustanoven správcem rajhradské fary.¹¹⁵

V roce 1929 by jmenován auditorem biskupské konsistoře, roku 1935 konsistoriálním radou biskupského ordinariátu a v roce 1940 radou biskupským.¹¹⁶

¹¹⁰ *Series Praepositorum Raihradensium nec non Geschichtliche Notizen der Pfarre Raigern* (rukopis)

¹¹¹ GALANDAUER, Jan. *Karel I.: poslední český král*. Vyd. 2. Praha: Paseka, 2004. 352 s. Historická paměť. Velká řada; sv. 2.

Rakouský císař Karel František Josef Ludvík Hubert Jiří Maria I. Habsburský (* 17. srpna 1887 na zámku Perssenbeug - + 1. dubna 1922 na Madeře) byl dne 4. října 2004 bl. papežem Janem Pavlem II. ve Vatikánu prohlášen za blahoslaveného.

¹¹² Diecézní archiv Biskupství brněnského; fond: *Biskupská konzistoř Brno* sign. R 114, inv. č. 3329, karta č. 957 - Dopis opata Prokopa Bartoloměje Šupa OSB ze dne 29. března 1916.

¹¹³ osobní složka P. Karla Rudolfa Musila OSB uložená v tzv. opatském archivu rajhradského opatství (nezpracováno) - Jmenovací dekrety čj. 3.692/1918 ze dne 25. července 1918 a čj. 3.692/1918 ze dne 4. srpna 1918.

¹¹⁴ osobní složka P. Karla Rudolfa Musila OSB uložená v tzv. opatském archivu rajhradského opatství (nezpracováno) - Jmenovací dekret čj. 5.554/1933 ze dne 26. června 1933.

¹¹⁵ SOKA Brno - venkov, C-108, inv. Č. 10b - *Pamětní kniha městyse Rajhradu k roku 1950*, s. 101.

Zemský prelát a rajhradský opat P. Alois Josef Kotyza OSB jej pro velikou životní zkušenost navíc ustanovil v roce 1937 nejdříve podpřevorem¹¹⁷ a po smrti dlouholetého převora P. Vintíře Karla Schlösslera OSB (+ 1. května 1938 v Rajhradě) převorem Staroslavného opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě.¹¹⁸ - Po násilném zabrání a následné likvidaci rajhradského kláštera v rámci 2. etapy „Akce K“ v noci z 3. na 4. května 1950 byl spolu s churavým P. Josefem Františkem Holzmanem OSB jako jediný člen řádové benediktinské komunity prodlévající v Rajhradě ponechán v Rajhradě.¹¹⁹

„I přesto, že složil předepsaný slib věrnosti Československé republice [...] s novým politickým režimem nikterak nesympatizoval a své názory, jak vzpomínají mnozí rajhradští pamětníci, na jeho rychlý zánik veřejně prezentoval na veřejnosti (tj. v hospodě).“

Byl členem „Misijního Svazu duchovenstva“, jehož cílem byla podpora misíí římskokatolické církve na celém světě a členem Československé strany lidové (prokazatelně v letech 1950 - 1956).

Ke dni 9. března 1955 byl na vlastní žádost ze dne 19. února 1955 pensionován¹²⁰ a Státní úřad důchodového zabezpečení v Praze mu ode dne 10. března 1955 přiznal starobní důchod ve výši 1.304,60 Kčs. - Směl ale i nadále zůstat v Rajhradě a dle potřeby a svých možností taktéž díky získání tzv. státního souhlasu (viz usnesení § 16 vládního nařízení č. 219/49 Sb.)¹²¹ vypomáhat v místní duchovní správě.

Celoživotní srandista a šprýmař P. Karel Rudolf Musil OSB, jenž se těšil velké oblibě a úctě u lidí, zemřel na následky prochladnutí na pohřbu starobrněnského opata P. Benedikta Antonína Švandy OSA (+ 6. března 1959 na Moravci; pohřben 12. března 1959 v Brně) (tj. na arteriosclerosis universalis - zápal plic) zaopatřen svatými svátostmi

¹¹⁶ MZA; fond: *Benediktini Rajhrad* signatura Af 10 bis, inv. č. 892, karton č. 34 - Kapitulní protokol ze dne 26. srpna 1938.

¹¹⁷ MZA; fond: *Benediktini Rajhrad* signatura Af 10 bis, inv. č. 892, karton č. 34 - Kapitulní protokol ze dne 7. června 1937.

¹¹⁸ MZA; fond: *Benediktini Rajhrad* signatura Af 10 bis, inv. č. 892, karton č. 34 - Kapitulní protokol ze dne 26. srpna 1938.

¹¹⁹ SOaK Brno - venkov; C-108, inv. č. 10b: *Pamětní kniha městyse Rajhradu k roku 1950*, s. 185

¹²⁰ osobní složka P. Karla Rudolfa Musila OSB uložena v tzv. opatském archivu rajhradského opatství (nezpracováno) - Dekret Kapitulní konsistoře v Brně čj. 1043/1955 ze dne 6. března 1955.

¹²¹ osobní složka P. Karla Rudolfa Musila OSB uložena v tzv. opatském archivu rajhradského opatství (nezpracováno) - Přípis KNV - odboru pro věci církevní čj. 942/1955 ze dne 13. dubna 1955.

umírajících (zaopatřoval rajhradský kooperátor P. Pavel František Šesták OSA) ve středu dne 18. března 1959 v 0.35 h.¹²²

*„Děkuji Vám, že jste mně oznámili úmrtí P. Karla Rudolfa Musila OSB. [...] Prosím, aby ho pochovával P. Prokop Alois Vostal OSB. Nebude to dělat obtíž, poněvadž on působí ve veřejné duchovní správě.“*¹²³

Po pohřebních obřadech, které vykonal syrovický farář P. Prokop Alois Vostal OSB v sobotu dopoledne dne 21. března 1959 na svátek sv. Benedikta z Nursie v 9 h v opatském kostele sv. Petra a Pavla v Rajhradě, byly jeho tělesné pozůstatky uloženy do hrobu v tzv. „kněžské zahrádce“ (hrob č. 42) na hřbitově u farního kostela Povýšení svatého kříže v Rajhradu.

„P. Prokop Alois Vostal OSB mně podal zprávu o nemoci, smrti a pohřbu + P. Karla Rudolfa Musila OSB. [...] Byl jsem dojat, zvěděv, jakou péči jste zemřelému věnovali a jak důstojný pohřeb jste mu vypravili. Děkuji Vám, veledůstojní pánové, za všecko a vyslovuji Vám upřímné poděkování Zaplat' Pán Bůh. [...] Zvlášt' mne uspokojuje, že z tohoto světa odešel náležitě podle řádu církevního připraven, jak se na kněze sluší.“

124

¹²² [Úřední zprávy] In: Duchovní pastýř roč. IX. / 1959, č. 5, s. 102.

¹²³ osobní složka P. Karla Rudolfa Musila OSB uložená v tzv. opatském archivu rajhradského opatství (nezpracováno) - Dopis infulovaného zemského preláta a opata Václava Jana Pokorného OSB napsaný na Žernůvce dne 19. března 1959.

¹²⁴ osobní složka P. Karla Rudolfa Musila OSB uložená v tzv. opatském archivu rajhradského opatství (nezpracováno) - Dopis infulovaného zemského preláta a opata Václava Jana Pokorného OSB napsaný na Žernůvce dne 27. března 1959.

3.3. novicmistr Vojtěch Jan Horák OSB

Jan Horák se narodil za dopomoci porodní báby Petronilly Rozmánkové z Drysic dne 15. prosince 1881 v domě čp. 14 v Drysicích (okres Vyškov)¹²⁵ a křestní vodou jej obmyl P. Jan Michna - farář v Pustiměři dne 16. prosince 1881 ve farním kostele sv. Benedikta - opata v Pustiměři.

Byl nejstarším dítětem podseníka Petra Horáka (* 22. března 1857 v Drysicích, čp. 14), syna podseníka Jana Horáka z Drysic a Anežky roz. Toušové, a Rosalie (* 17. prosince 1859 v Podivicích, čp. 51), dcery čtvrtlánika Jiřího Matouška z Podivic a Františky roz. Ambrozové, s níž se oženil dne 9. listopadu 1880 v Drysicích.¹²⁶

Měl dva sourozence: Marii (* 2. července 1884 v Drysicích, čp. 14) a ...¹²⁷

Školní docházku ve svém rodišti ukončil ve školním roce 1892 / 1893. Poté navštěvoval osmileté C.k. české vyšší gymnasium v Kroměříži (během svých studií se naučil hře na housle a violoncello),¹²⁸ kde také v roce 1901 úspěšně složil zkoušku dospělosti.

Ve školním roce 1901 / 1902 sice započal filosoficko - teologické studium na C.k. teologická fakultě v Olomouci, ale to mimo jiné z důvodu nespokojenosti s poměry panujícími v Arcibiskupském semináři dobrovolně „v nejlepším shodě s p. p. představenými.“¹²⁹ po zdárném ukončení prvního ročníku opustil.¹³⁰

Roku 1902 byl přijat na Právnickou fakultu Staroslavného c.k. vysokého učení Karlo-Ferdinandova v Praze, kde studoval jeden rok.

¹²⁵ osobní vzpomínka P. Augustina Ladislava Gazdy OSB - převora - administrátora

Na statku manželů Horákových soužili rodiče budoucího infulovaného preláta a opata Aloise Josefa Kotyzy OSB.

¹²⁶ Dle zápisu v oddací matrice oba dva snoubenci nebyli v době uzavření manželství plnoletí, a tudíž k sňatku museli dát písemný souhlas jejich rodiče z obou stran.

¹²⁷ MZA; sbírka: „mrtvých“ křestních, oddacích a úmrtních matrik řím. kat. farností - Křestní matrika obce Drysice (1872 - 1882) signatura 13013 a Křestní matrika obce Drysice (1883 - 1914) signatura 13014

P. Vojtěchem Janem Horákem OSB uváděného druhého sourozence se nepodařilo v křestní matrice obce Drysice dohledat.

¹²⁸ MZA; fond: *Benediktini Rajhrad* signatura D n 030, inv. č. 2194, karton č. 247 - Osobní spis Vojtěcha Jana Horáka

Protokolární výpovědi učiněné v Rajhradě na základě církevního předpisu ze dne 25. ledna 1848 před přijetím do Řehole ze dne 6. května 1903.

¹²⁹ MZA; fond: *Benediktini Rajhrad* signatura D n 030, inv. č. 2194, karton č. 247 - Dopis P. Františka Vaculíka - faráře v Drysicích dne 6. února 1903.

¹³⁰ Diecézní archiv Biskupství brněnského; fond: *Biskupská konzistoř Brno* sign. B 114, inv. č. 3329, karton č. 958

*„Praha jeho naděje a ideály důkladně zklamala a pak jej tísní nedostatek prostředků. - Měl sice všechny obědy, ale musel se velmi uskrovnovat a tím počalo trpěti jeho zdraví.“*¹³¹

Do Řádu sv. Benedikta jej přijímal infulovaný zemský prelát a rajhradský opat P. Benedikt Jan Karel Korčian OSB. - Roční noviciát ve Staroslavném opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě, kde při obláče dne 10. května 1903 obdržel řeholní jméno Vojtěch, započal v roce 1903. První řeholní sliby složil dne 13. června 1904 a slavné řeholní sliby dne 24. června 1907.¹³² *„Byl pravým řeholníkem [...] , chloubou svého řádu (,v celém svém řeholním životě společnou modlitbu hodiněk jsem nikdy nevynechal“, prohlásil při jedné své promluvě). Pro svůj příkladný život požíval ve všech kruzích lidu veliké úcty a vážnosti.“*¹³³

Filosoficko - teologická studia absolvoval v letech 1903 - 1907 na Biskupském teologickém učilišti v Brně. - V katedrále sv. Petra a Pavla na Petrově v Brně přijal dne 30. června 1907 podjáhenské, dne 7. července 1907 jáhenské a dne 14. července 1907 kněžské svěcení z rukou Jeho Excelence nejdůstojnějšího p. biskupa brněnského PhDr., ThDr. et ICDr. Pavla hraběte Huyna.¹³⁴

První kooperátorské ustanovení obdržel záhy v Rajhradě, kde ale setrval jenom rok, neb se ode dne 1. září 1908 stal kooperátorem v Ostrovačicích.¹³⁵ Do Rajhradu byl opětovně ustanoven jako kooperátor k 1. srpnu 1911.¹³⁶ - Vedení duchovní správy rajhradské farnosti převzal „z donucení“¹³⁷ ode dne 20. července 1922 (tj. po zvolení rajhradského duchovního správce Petra Jana Křtitele Hlobila OSB infulovaným zemským prelátem a v pořadí šestým opatem Staroslavného benediktinského opatství

¹³¹ MZA; fond: *Benediktini Rajhrad* signatura D n 030, inv. č. 2194, karton č. 247 - Dopis P. Františka Vaculíka - faráře v Drysicích dne 6. února 1903.

¹³² Direktorium Divini Officii in usum Monachorum O.S.P. Benedicti Abbatiae Raihradiensis - *Catalogus Religiosorum Ordinis S.P. Benedicti Abb. Raihradiensis*. Brno 1908, nestránkováno.

¹³³ *Kronika rajhradských sester Těšitelek Božského Srdce Ježíšova* (strojopis)

¹³⁴ osobní složka P. Vojtěcha Jana Horáka OSB uložena v tzv. opatském archivu rajhradského opatství (nezpracováno)

¹³⁵ Diecézní archiv Biskupství brněnského; fond: *Biskupská konzistoř Brno* sign. B 114, inv. č. 3329, karton č. 958 - Dopis infulovaného zemského preláta a rajhradského opata Benedikta Jana Karla Korčiana OSB ze dne 11. srpna 1911.

¹³⁶ Diecézní archiv Biskupství brněnského; fond: *Biskupská konzistoř Brno* sign. B 114, inv. č. 3329, karton č. 958

¹³⁷ Diecézní archiv Biskupství brněnského; fond: *Biskupský ordinariát Brno* sign. R 14/7, inv. č. 3926, karton č. 601 - Dopis P. Vojtěcha Jana Horáka OSB ze dne 2. září 1929 adresovaný Biskupskému ordinariátu.

sv. Petra a Pavla v Rajhradě).¹³⁸ „*Jako farář byl neobyčejně oblíben u svých farníků. - Chodili k němu ze všech stran prosit o pomoc a radu.*“¹³⁹

Tehdy na přechodnou dobu, než byl v roce 1920 knihovníkem jmenován P. Václav Jan Pokorný OSB, byl navíc pověřen správou klášterní knihovny (ve skutečnosti zastupoval biskupského radu P. PhDr. h.c. Maura Josefa Jana Petra Kintera OSB). - Zároveň se stal redaktorem kalendáře Moravan¹⁴⁰ pro katolické čtenáře a Farního věstníku rajhradského - Vinice.

Sám byl publikačně činný. - Např. sepsal a v roce 1930 v Občanské tiskárně v Brně vydal „*Lidové zpěvy a pobožnost na slavnost Božího Těla [...] pro Rajhradskou farnost*“.

„*Byl nesporně inteligentní, [...] zastával však vyhraněné názory a měl sklon k ukvapeným krokům a překotným řešením.*“¹⁴¹

Díky názorové rozepři s infulovaným zemským prelátem a opatem Petrem Janem Křtitelem Hlobilem OSB o duchovní správu rajhradské farnosti,¹⁴² která se naštěstí podařila poměrně rychle vyjasnit,¹⁴³ v září roku 1929 vážně uvažoval nejenom o rezignaci na duchovní správu rajhradské farnosti, nýbrž také na vystoupení z řádu. - Měl v úmyslu se odebrat na zděděný rodný statek v Drysicích a tam se starat o svou nemocnou sestru.¹⁴⁴

¹³⁸ Diecézní archiv Biskupství brněnského; fond: *Biskupská konzistoř Brno* sign. B 114, inv. č. 3329, karton č. 958 - Dopis infulovaného zemského preláta a rajhradského opata Petra Jana Křtitele Hlobila OSB ze dne 17. července 1922.

¹³⁹ *Kronika rajhradských sester Těšitelé Božského Srdce Ježíšova* (strojopis)

¹⁴⁰ SOkA Brno - venkov, C-108, inv. Č. 10b - *Pamětní kniha městyse Rajhradu k roku 1950*, s. 102.

Redigování Moravanu se vzdal v roce 1934.

¹⁴¹ RICHTEROVÁ, Eva. *Benediktinský klášter v Rajhradě v době opata Aloise Josefa Kotyzy (osudy klášterního domu a řeholníků v letech 1937 - 1947)*, s. 230.

¹⁴² Diecézní archiv Biskupství brněnského; fond: *Biskupský ordinariát Brno* sign. R 14/7, inv. č. 3926, karton č. 601 - Dopis P. Vojtěcha Jana Horáka OSB ze dne 2. září 1929 adresovaný Biskupskému ordinariátu

„*Při stoupajících obtížích zdejší pastorace a zároveň plnění řeholních povinností, nemohl déle bez újmy svého zdraví úřad správce fary zastávat, prosil tedy nejdůstojnějšího pana opata o výpomocnou sílu V případě neposkytnutí této síly, prosil podepsaný o propuštění. ...*“

¹⁴³ Diecézní archiv Biskupství brněnského; fond: *Biskupská konzistoř Brno* sign. R 14/7, inv. č. 3926, karton č. 601 - Dopis opata Petra Jana Křtitele Hlobila OSB ze dne 15. září 1929 adresovaný Biskupskému ordinariátu

„*... Byla to asi chvilková podrážděnost, jak se již častěji u P. Vojtěcha Jana Horáka OSB vyskytuje.*“

¹⁴⁴ Diecézní archiv Biskupství brněnského; fond: *Biskupská konzistoř Brno* sign. R 14/7, inv. č. 3926, karton č. 601 - Dopis P. Vojtěcha Jana Horáka OSB ze dne 2. září 1929 adresovaný Biskupskému ordinariátu.

Ze zdravotních důvodů sice rezignoval ke dni 1. říjnu 1934 na vedení duchovní správy rajhradské farnosti,¹⁴⁵ ale v duchovní správě této farnosti setrval jako kooperátor až do svého penzionování (tj. ke dni 1. září 1940).

*„Jeho vysoká, štíhlá postava již z dálky prozrazovala jeho osobnost. Jeho slušně upravený zevnějšek, vlídné a ochotné jednání i s těmi nejjednoduššími lidmi, moudrá rozvážnost a opatrnost prozrazovala velkou inteligenci.“*¹⁴⁶

V období od září 1937 do srpna 1938 zároveň ve Staroslavném opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradu vystřídal z pověření infulovaného zemského preláta a opata P. Aloise Josefa Kotyzy OSB novicmistra P. Vintíře Karla Schösslera OSB.¹⁴⁷ - Opětovně se stal novicmistrem Staroslavného opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradu až roku 1942.¹⁴⁸

Po smrti převora Vintíře Karla Schösslera OSB (+ 1. května 1938 v Rajhradě) byl ustanoven řádným zpovědníkem a exercitátorem v rajhradském mateřinci Kongregace sester Těšitelek Božského Srdce Ježíšova. - S touto funkcí souviselo také předsedání obřadům obláčky a řeholních slibů, vykonávání kanonických zkoušek sester.¹⁴⁹

*„Sestrám Těšitelkám byl pravým duchovním Otcem a zpovědníkem plných 12 let. - Všechny na něho vzpomínají vždy s největší úctou a vděčností. Památka na něho u sester ve vděčné modlitbě zůstane nezapomenutelná.“*¹⁵⁰

Jakožto penzista vypomáhal v letech 1940 - 1942 a později ještě v letech 1946 - 1950 s výukou náboženství na školách v rajhradské farnosti.¹⁵¹ - Jeho ustanovení

¹⁴⁵ SOkA Brno - venkov, C-108, inv. Č. 10b - *Pamětní kniha městyse Rajhradu k roku 1950*, s. 101.

¹⁴⁶ *Kronika rajhradských sester Těšitelek Božského Srdce Ježíšova* (strojopis)

¹⁴⁷ MZA; fond: *Benediktini Rajhrad* signatura Af 10 bis., inv. č. 892, karton č. 34 - Kapitulní protokol ze dne 21. září 1937 a 26. srpna 1938.

¹⁴⁸ MZA; fond: *Benediktini Rajhrad* signatura Af 10 bis., inv. č. 892, karton č. 34 - Kapitulní protokol ze dne 2. října 1942.

Od svého příchodu na ostrovačickou faru byl nucen ostrovačickému faráři z opatova rozhodnutí připlácet k 300 Kčs, jenž klášter faráři na jeho výživu platil, ještě dalších 100 Kčs ze svého. - V poválečné době se proti tomu nejenom ohradil, ale doplatky také odmítl.

¹⁴⁹ *Acta curiae episcopalis Brunensis*, 1947, č. 1, s. 14

¹⁵⁰ *Kronika rajhradských sester Těšitelek Božského Srdce Ježíšova* (strojopis)

¹⁵¹ Diecézní archiv Biskupství brněnského; fond: *Biskupská konzistoř Brno* sign. B 114, inv. č. 3329, karton č. 958

kooperátorem v Domašově s platností od 1. září 1948 bylo již k 1. prosinci 1948 odvoláno, neb byl opětovně ustanoven kooperátorem v Rajhradě.¹⁵²

Málokdo tehdy tušil, že se za II. světové války staral o mladého Ivana Peškaře (* 17. září 1929 v Rajhradě - + 25. února 2010 v Brně), jehož matka Ludmila Peškařová roz. Kadlecová (* 4. února 1890 v Sobotovicích - + 22. června 1987 v Rajhradě) světoznámá hudební skladatelka¹⁵³ byla od roku 1943 vězněna v koncentračním táboře Ravensbrück (zpět do Rajhradu se navrátila 23. června 1945).¹⁵⁴

Z rozhodnutí infulovaného zemského preláta a rajhradského opata Aloise Josefa Kotyzy OSB začal v roce 1942 vykonávat dozor nad konventními sluhy¹⁵⁵ a v letech 1945 - 1946, kdy ze své vlastní vůle podal rezignaci, se navíc stal prokurátorem klášterního hospodářství, jehož povinností byla starost o chod klášterního hospodářství (tj. měl právo rozhodovat o všech hospodářských věcech mimo technických).¹⁵⁶

Po násilnému zabrání a následné likvidaci Staroslavného opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradu v rámci 2. etapy „Akce K“ v noci z 3. na 4. května 1950 byl spolu s P. Janem Nepomukem Františkem Kopáčkem OSB nejdříve internován v centralizačním klášteře Hejnice, později v centralizačním klášteře Osek u Duchcova a nakonec v centralizačním klášteře Králíky (od 27. února 1951).¹⁵⁷

Do Charitního domova na Moravci byl umístěn dne 15. dubna 1953 z důvodu věkové neschopnosti pro duchovní správu. - K odchodu na zděděný rodný statek v Drysicích se odhodlal až 11. listopadu 1962, ale poměrně záhy se vrátil zpátky na Moravec,¹⁵⁸ kde také 2. prosince 1963 zemřel (jako příčina úmrtí se uvádí Arteriosclerosis um versali) zaopatřen svatými svátostmi (zaopatřoval P. Prokop Alois Vostal OSB - farář v Syrovicích).

¹⁵² Diecézní archiv Biskupství brněnského; fond: *Biskupská konzistoř Brno* sign. B 114, inv. č. 3329, karton č. 958 - Dopis infulovaného zemského preláta a rajhradského opata Václava Jana Pokorného OSB ze dne 20. prosince 1948.

¹⁵³ DUREC, Ivo. *Světoznámá hudební skladatelka Ludmila Peškařová z Rajhradu*. In: *Jižní Morava - Vlastivědný časopis* roč. 51/2015, svazek 54, s. 314 - 325.

Otec Ivo Peškaře - ředitel Měšťanské školy v Rajhradě Jan Peškař (* 15. února v Kobylé - + 16. června 1942 v Brně) byl zastřelen v Kounicových kolejích za svou činnost v Obráně národa.

¹⁵⁴ MZA; fond: *Benediktini Rajhrad* signatura D n 030, inv. č. 2194, karton č. 247 - Dopis Ludmily Peškařové z 15. února 1945 psaný v Ravensbrücku.

¹⁵⁵ MZA; fond: *Benediktini Rajhrad* signatura Af 10 bis., inv. č. 892, karton č. 34 - Kapitulní protokol ze dne 2. října 1942.

¹⁵⁶ MZA; fond: *Benediktini Rajhrad* signatura Af 10 bis., inv. č. 892, karton č. 34 - Kapitulní protokol ze dne 13. prosince 1945 a 19. prosince 1946.

¹⁵⁷ *Kronika Charitního domova na Moravci* (rukopis)

¹⁵⁸ *Kronika Charitního domova na Moravci* (rukopis)

Po pohřebních obřadech, které vykonal P. Benedikt Karel Malý OSB toho času kooperátor v Brně - Zábrdovicích ve čtvrtek dne 5. prosince 1963 v 9.30 h v opatském kostele sv. Petra a Pavla v Rajhradě, byly jeho tělesné pozůstatky uloženy do hrobu v tzv. „kněžské zahrádce“ (hrob č. 35) na hřbitově u farního kostela Povýšení svatého kříže v Rajhradu.

*„Jeho zbožnost a dobrý příklad zůstanou jistě ve vděčné paměti věřících. [...] Na jeho krásné promluvy a kázání doposud vzpomíná celá farnost“*¹⁵⁹

*„Jako jste nás všechny měl ve svém srdci, ujišťujeme Vás i my, že na Vaši lásku, dobrotu a otcovskou práci nezapomeneme. Vzpomínka na Vás bude vždycky mezi námi, kteří jsme Vás znali. Chceme žít tak, jak jste nás vedl a věříme, že se s Vámi jednou shledáme u Pána.“*¹⁶⁰

¹⁵⁹ osobní složka P. Vojtěcha Jana Horáka OSB uložená v tzv. opatském archivu rajhradského opatství (nezpracováno) - Dopis P. Dr. Josefa Kratochvíla - kapitulního vikáře ze dne 4. prosince 1963.

¹⁶⁰ osobní složka P. Vojtěcha Jana Horáka OSB uložená v tzv. opatském archivu rajhradského opatství (nezpracováno) - Promluva P. Františka Fučíka nad hrobem P. Vojtěcha Jana Horáka OSB.

3.4. Jan Nepomuk František Seraf. Arnošt Kopáček OSB

František Seraf. Arnošt Kopáček se narodil za dopomoci porodní báby Antonie Engelhartové z Horní Bobrové dne 18. srpna 1888 v domě čp. 3 v Horní Bobrové (okres Žďár nad Sázavou) a křestní vodou jej obmyl P. Arnošt Hostinský - kooperátor v Horní Bobrové dne 9. srpna 1888 ve farním kostele sv. apoštolů Petra a Pavla v Horní Bobrové.

Byl synem krejčího Františka Kopaczka (* 3. září 1850 v Dolní Bobrové, čp. 58), syna tkalce Matěje Kopaczka z Dolní Bobrové a Vincencie roz. Sablikové, a Marie (* 25. srpna 1854 v Horní Bobrové, čp. 23), dcery kožešníka Josefa Kašpárka z Horní Bobrové a Anastásie roz. Pikula.¹⁶¹

Po absolvování C.k. prvního českého gymnasia státního v Brně se rozhodl pro vstup do Řádu sv. Benedikta, kde jej přijímal infulovaný zemský prelát a rajhradský opat P. Benedikt Jan Karel Korčian OSB.¹⁶² - Roční noviciát ve Staroslavném opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě, kde při obláče dne 31. srpna 1908 obdržel řeholní jméno Jan Nepomuk, započal 28. srpna 1908. První řeholní sliby složil dne 21. října 1909 a slavné řeholní sliby dne 8. prosince 1912.¹⁶³

Filosoficko - teologická studia započatá na Biskupském teologickém učilišti v Brně dokončil v letech 1910 - 1912 v benediktinské řádové Koleji sv. Benedikta v Salzburku.¹⁶⁴ - Kněžské svěcení přijal dne 24. srpna 1912 v rajhradském opatství.

První kooperátorské ustanovení obdržel ke dni 1. září 1912 v Rajhradě, kde setrval až do 31. března 1916, kdy byl dočasně (tj. do uvolnění P. Karla Rudolfa Musila OSB ze služby polního kuráta v c.k. armádě)¹⁶⁵ jmenován administrátorem v Syrovicích. - K 1. srpnu 1918 se navrátil zpět do duchovní správy Římskokatolické farnosti

¹⁶¹ Matrika pokřtěných Římskokatolické farnosti Horní Bobrová (Úřad městyse Bobrová) sv. V, str. 44, č. 13.

¹⁶² Diecézní archiv Biskupství brněnského; fond: *Biskupská konzistoř Brno* sign. B 114, inv. č. 3329, karton č. 958

¹⁶³ Direktorium Divini Officii in usum Monachorum O.S.P. Benedicti Abbatiae Raihradiensis - *Catalogus Religiosorum Ordinis S.P. Benedicti Abb. Raihradiensis*. Brno 1913, nestránkováno.

¹⁶⁴ Diecézní archiv Biskupství brněnského; fond: *Biskupský ordinariát Brno* sign. R 14/7, inv. č. 3926, karton č. 601

¹⁶⁵ Diecézní archiv Biskupství brněnského; fond: *Biskupská konzistoř Brno* sign. R 114, inv. č. 3329, karton č. 957 - Dopis opata Prokopa Bartoloměje Šupa OSB ze dne 29. března 1916.

Rajhrad¹⁶⁶ (od roku 1924 byl opatem P. Prokopem Bartolomějem Šupem OSB taktéž pro své hudební nadání ustanoven namísto dosavadního P. Vintíře Karla Schösslera OSB ředitelem hudebního kůru rajhradského opatství¹⁶⁷).¹⁶⁸

V roce 1929 se stal ekonomem klášterního hospodářství¹⁶⁹ (v roce 1947 byl sice v souvislosti se zřízením hospodářského sboru nově vzniklé Slovanské benediktinské kongregace sv. Vojtěcha jmenován klášterním ekonomem, ale ve skutečnosti se jednalo o pouhé přejmenování stávající funkce), jehož úkolem bylo pracovat spolu s účetním kláštera v kanceláři velkostatku. - Díky své povaze se v oblasti klášterního hospodaření dostával nejenom do kompetenčních, ale velmi často i osobních rozporů, s převorem Karlem Rudolfem Musilem OSB, které vygradovaly obviněním P. Jana Nepomuka Františka Kopáčka OSB ze zpronevěry jemu svěřených klášterních finančních prostředků¹⁷⁰ po násilném zabrání a následné likvidaci Staroslavného opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradu (tj. v roce 1950).¹⁷¹

*„P. Jan N. Kopáček často ze své vlastní vůle v Rajhradě navštěvoval chudé rodiny, kterým se snažil nezištně v rámci svých možností pomáhat - např. u nouzi trpící rodiny Brabcovy na dnešní Palackého ulici, kde otec trpěl padoucnici (nikdo jej proto nechtěl zaměstnat) a maminka byla ochrnutá,¹⁷² zanechával na židli pod podsedákem, na níž seděl, dvacetikorunu na živobytí.“*¹⁷³

¹⁶⁶ NA; fond: *Náboženská Matice* signatura 106/II Rajhrad, karton č. 182

V té době si měl ze svých vlastních úspor pořídít automobil Škoda Rapid v hodnotě cca 34.000,- Kčs, který v roce 1937 (tj. po svého ustanovení kooperátorem v Domašově) zanechal k dispozici rajhradským řádovým spolubratřím.

¹⁶⁷ Direktorium Officii Divini usibus Monasteriorum Břevnoviensis Braunensis et Raihradensis Ordinis S.P. Benedicti - *Matricula Ven Rev. Et Rel Fratrum Monasterii Rajradiensis sub finem anni 1924*. Brno 1925, s. 112.

¹⁶⁸ Diecézní archiv Biskupství brněnského; fond: *Biskupská konzistoř Brno* sign. R 114, inv. č. 3329, karton č. 957 - Dopis opata Prokopa Bartoloměje Šupa OSB ze dne 22. července 1918.

¹⁶⁹ Direktorium Officii Divini usibus Monasteriorum Břevnoviensis Braunensis et Raihradensis Ordinis S.P. Benedicti - *Matricula Ven Rev. Et Rel Fratrum Monasterii Rajradiensis sub finem anni 1929*. Brno 1930, s. 118.

¹⁷⁰ SOKA Brno - venkov, C-108, inv. Č. 10b - *Pamětní kniha měšťáky Rajhradu k roku 1950*, s. 113.

Z roku 1937 pochází nikterak bližší zmínka o tom, že z bytu P. Jana Nep. Františka Kopáčka OSB v rajhradském klášteře bylo dne 30. května 1937 odcizeno neznámým pachatelem 7.000- Kčs v hotovosti.

¹⁷¹ NA; fond: *Náboženská Matice* signatura 106/II Rajhrad, karton č. 182 - Dopis zmocněnce Státního úřadu pro věci církevní pověřeného tzv. vyklízecí akcí rajhradského kláštera Karla Chmela ze dne 20. září 1950.

¹⁷² osobní vzpomínka P. Augustina Ladislava Gazdy OSB - převora - administrátora

Jediným příjmem rodiny Brabcovy byl nevelký plat dcery Marie, která již od útlého mládí, právě díky P. Janu Nep. Františku Kopáčkovi OSB, získala místo v Benediktinské knihtiskárně v Brně.

¹⁷³ osobní vzpomínka P. Augustina Ladislava Gazdy OSB - převora - administrátora

Do Domašova, kde se stal mezi farníky oblíbeným, nastoupil ke dni 1. září 1937 jako kooperátor.¹⁷⁴

*„Jsme s ním velmi spokojeni a máme ho všichni rádi. V kostele to dělá moc dobře a naše děti ve škole dobře vychovává a se všemi lidmi dobře vychází.“*¹⁷⁵

Do Ostrovačic, kde dlouhodobě zažíval tíživý nedostatek prostředků na své živobytí,¹⁷⁶ byl sice ke dni 1. září 1941 ustanoven jako kooperátor, ale po odchodu faráře P. Placida Františka Xav. Buchty OSB o měsíc později jmenován na jeho místo.¹⁷⁷

V Ostrovačicích nejenom jemu, ale i jemu svěřeným farníkům ukrytým ve sklepě farní budovy, na konci II. světové války reálně hrozilo zastřelení (situace byla tak vážná, že P. Jan Nepomuk František Kopáček OSB dával přítomným rozhřešení a modlil se modlitby při posledních chvílích života).

*„P. Janu Nepomuku Kopáčkovi patří veliký dík za rozvahu a příklad statečného postoje kněze, který v těžké chvíli dokázal poskytnout svým farníkům potřebnou duchovní posilu.“*¹⁷⁸

„Ovzduší naplněné bázní a stísněnou náladou uklidňoval P. Jan Nepomuk Kopáček vlídným slovem a modlitbou. - Věřící a mezi nimi i ateisté se začali společně modlit, když sovětští vojáci v podnapilém stavu vnikli do krytu. Vyžadovali po panu faráři další alkohol s tím, že pokud jim nevyhoví, všechny postřílí. Ten však nepřistoupil na jejich požadavky, proto mu strhli kolárek a se zbraní proti němu mu pohrozili, že bude první obětí. P. Jan Nepomuk Kopáček, vědom si svého postavení kněze, zachoval klid, pokračoval v modlitbách a požehnal tomuto společenství. V kritickou chvíli přišel jejich velitel, který vojáky odvedl a potrestal. Věřící ještě po letech obdivují statečnost

¹⁷⁴ Diecézní archiv Biskupství brněnského; fond: *Biskupská konzistoř Brno* sign. R 114, inv. č. 3329, karton č. 957 - Dopis opata Aloise Josefa Kotyzy OSB ze dne 21. srpna 1937.

¹⁷⁵ MZA; fond: *Benediktini Rajhrad* signatura D n 026/002, inv. č. 2185, karton č. 246 - Prosba starosty obce Rudky - Jindřicha Prokeše a ostatních obyvatel obce Rudky ze dne 24. června 1941.

¹⁷⁶ MZA; fond: *Benediktini Rajhrad* signatura D n 026/001, inv. č. 2184, karton č. 245 - Dopis P. Jana Nep. Františka Kopáčka OSB ze dne 8. ledna 1946.

¹⁷⁷ MZA; fond: *Benediktini Rajhrad* signatura A f 10bis, inv. č. 892, karton č. 34 - Kapitulní protokol ze dne 28. srpna 1941.

¹⁷⁸ KVARDOVÁ, Marie. *Válečná vzpomínka*. In: Ořík - farní zpravodaj farnosti Ostrovačice, Říčany a Veverské Knínice ze dne 14. prosince 2008, č. 3. - digitalizováno URL: <http://orik.cz/content/valecna-vzpominka> (srpen 2017)

a rozvahu svého p. faráře a děkují za duchovní posilu, které se jim v této životní situaci dostalo.“¹⁷⁹

Po tragické smrti infulovaného zemského preláta a rajhradského opata Aloise Josefa Kotyzy OSB v roce 1947 byl s platností k 1. lednu 1948 povolán do Rajhradu, kde v duchovní správě obdržel místo II. kooperátora.¹⁸⁰

Po násilném zabrání a následné likvidaci Staroslavného opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradu v rámci 2. etapy „Akce K“ v noci z 3. na 4. května 1950 byl spolu s P. Vojtěchem Janem Horákem OSB nejdříve internován v centralizačním klášteře Hejnice, později v centralizačním klášteře Osek u Duchcova a nakonec v centralizačním klášteře Králíky (od 27. února 1951), kde setrval až do 14. dubna 1953.¹⁸¹

Z internace žádal o vydání svých osobních věcí (osobní prádlo a některé svršky mu skutečně byly vydány) a věcí pořízených na vlastní náklady nebo vypůjčených od sourozenců, které skončily v charitním skladišti v bývalém františkánském klášteře v Kadani.¹⁸² - Konkrétně žádal o psací stůl s židlí, pohovku, stůl na květiny, lampu, piano se stoličkou, rádio, elektrický vařič, postel s matracemi, peřiny, prošívané pokrývky, umyvadlo, skříně na prádlo a na knihy, nástěnné bicí hodiny, teplomet, sedací vanu, knihy a hudebniny, a též 20 litrů hroznového a rybízového vína uskladněného v klášterních sklepích.¹⁸³

„Podle výpovědi P. Karla Musila si nemohl P. Jan Nep. Kopáček zařízení opatřiti ze svých vlastních prostředků a prohlašuje-li předměty za svůj majetek, musily býti nabyty neoprávněně z peněz kláštera, neboť jmenovaný byl dlouhá léta správcem klášterního velkostatku [...] a velmi pravděpodobně nehospodařil se svěřeným majetkem tak, jak mu přikazovaly řádové předpisy.“¹⁸⁴

¹⁷⁹ CVRKAL, František. *Dík za statečnost a rozvahu*. In: Ořík - farní zpravodaj farnosti Ostrovačice, Říčany a Veverské Knínice ze dne 14. prosince 2008, č. 3. - digitalizováno URL: <http://orik.cz/content/tak-uz-byva-vzpominka-na-jednu-osobu-vyvola-dalsi> (srpen 2017)

¹⁸⁰ osobní složka P. Jana Nep. Františka Kopáčka OSB uložená v tzv. opatském archivu rajhradského opatství (nezpracováno)

¹⁸¹ *Kronika Charitního domova na Moravci* (rukopis)

¹⁸² NA; fond: *Náboženská Matice* signatura 106/II Rajhrad, karton č. 182

¹⁸³ NA; fond: *Náboženská Matice* signatura 106/II Rajhrad, karton č. 182

Jediným hodnotnějším nárokovaným soukromým majetkem byl v té době již nepojízdný automobil Škoda Rapid, v němž dne 21. července 1947 na silnici u Troubska tragicky zahynul infulovaný zemský prelát a rajhradský opat Alois Josef Kotyza OSB.

¹⁸⁴ NA; fond: *Náboženská Matice* signatura 106/II Rajhrad, karton č. 182 - Dopis zmocněnce Státního úřadu pro věci církevní pověřeného tzv. vyklízecí akci rajhradského kláštera Karla Chmela ze dne 20. září 1950.

Ani ne rok po umístění z důvodu věkové neschopnosti pro duchovní správu do Charitního domova na Moravec využil nabídky a uchýlil se do Domašova (do domu na ul. U Kapličky čp. 136 v Domašově se nastěhoval 23. července 1954),¹⁸⁵ kde pravidelně ve farním kostele sv. Vavřince usedával při bohoslužbách za varhany. - Tehdy také začal po dobu dvou let vypomáhat v rámci svých možností v duchovní správě při brněnském kapucínském kostele Nalezení svatého kříže.¹⁸⁶

Zemřel v Domašově zaopatřen svatými svátostmi (zaopatřoval P. Jan Jiříkovský - administrátor v Domašově) dne 16. listopadu 1961¹⁸⁷ a byl tam také P. Prokopem Aloisem Vostalem OSB - farářem v Syrovicích dne 19. listopadu 1961 pohřben do řádového hrobu.

¹⁸⁵ *Kronika Charitního domova na Moravci* (rukopis)

¹⁸⁶ BEJČEK, Martin. *Katalog Benediktinského opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě*. s. 19.

¹⁸⁷ *Oběžník kapitulní konzistoře brněnské* čj. 2939/XV ze dne 25. 11. 1961, s. 3

3.5. Prokop Alois Vostal OSB

Alois Vostal se narodil za dopomoci porodní báby Antonie Ejemové z Měřína dne 26. ledna 1909 v domě čp. 49 v Blízkově (okres Žďár nad Sázavou) a křestní vodou jej obmyl P. František Hála - kooperátor v Měříně dne 27. ledna 1909 ve farním kostele sv. Jana Křtitele v Měříně.¹⁸⁸

Byl synem obuvnického dělníka a domkáře Františka Vostala (* 17. února 1877 v Blízkově, čp. 49), syna domkáře Jana Vostala z Blízkova a Marie roz. Vaňkové, a Františky (* 1. října 1879 v Blízkově, čp. 22), dcery pololáníka Josefa Novotného z Blízkova a Marianny roz. Jambor, s níž se oženil dne 17. února 1903 v Měříně.

Měl tři sourozence: Františka (* 13. ledna 1904 v Blízkově, čp. 49); Aloize (* 16. června 1906 v Blízkově, čp. 49 - + 9. března 1908 v Blízkově, čp. 49) a Marii (* 30. ledna 1916 v Blízkově).¹⁸⁹

Docházku do Dvoutřídní veřejné smíšené školy obecné ve svém rodišti ukončil ve školním roce 1922 / 1923. Poté navštěvoval osmileté České státní gymnasium v Brně, kde také dne 11. června 1931 úspěšně složil zkoušku dospělosti.

Ve školním roce 1931 / 1932 sice započal filosoficko - teologické studium na Biskupském teologickém učilišti v Brně, ale to dobrovolně po zdárném ukončení prvního ročníku opustil.

Protože při odvodu v roce 1930 byl uznán schopen základní vojenské služby, byl dne 1. října 1932 povolán k výkonu základní presenční vojenské služby, kterou vykonával od 1. října 1932 do 28. března 1934 u Pěšího pluku č. 14 - Pomocné roty v Košicích (SR).¹⁹⁰

Po návratu z vojenské presenční služby se rozhodl pro studium na Právnické fakultě Masarykovy university v Brně. - Poměrně záhy (tj. ještě v průběhu 1. ročníku) ale studia

¹⁸⁸ MZA; sbírka: „mrtvých“ křestních, oddacích a úmrtních matrik řím. kat. farností - Křestní matrika obce Blízkov (1901 - 1914) signatura 15782.

Svátost bířmování přijal dne 13. května 1926 v katedrále sv. Petra a Pavla v Brně.

¹⁸⁹ MZA; sbírka: „mrtvých“ křestních, oddacích a úmrtních matrik řím. kat. farností - Křestní matrika obce Blízkov (1901 - 1914) signatura 15782.

¹⁹⁰ osobní složka P. Prokopa Aloise Vostala OSB uložena v tzv. opatském archivu rajhradského opatství (nezpracováno)

práv zanechal a dne 15. září 1934 požádal infulovaného zemského preláta a rajhradského opata P. Petra Jana Hlobila OSB o přijetí do Řádu sv. Benedikta.¹⁹¹

Roční noviciát ve Staroslavném opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě, kde při obláče dne 29. září 1934 získal řeholní jméno Prokop, započal v roce 1934. - První řeholní sliby složil dne 30. září 1935 a slavné řeholní sliby dne 20. listopadu 1938.¹⁹²

První tři ročníky filosoficko - teologických studií absolvoval na Biskupském teologickém učilišti v Brně (1935 - 1937), další 2. ročníky na Bohoslovecké fakultě Karlovy univerzity v Praze (1937 - 1939).¹⁹³ - Kněžské svěcení přijal z rukou Jeho Excelence nejdůstojnějšího p. světícího biskupa pražského ThDr. et PhDr. Antonína Eltschknera dne 10. dubna 1939 v basilice Nanebevzetí Panny Marie v Praze na Strahově.

Záhy (tj. ode dne 24. června 1939 byl ustanoven provizorním rajhradským kooperátorem a od 1. září 1939 řádným II. rajhradským kooperátorem.¹⁹⁴ - Po uvolnění P. Vojtěcha Jana Horáka OSB z duchovní správy se s platností ode dne 1. září 1940 stal I. rajhradským kooperátorem.¹⁹⁵

V této době - tj. po rezignaci v měsíci srpnu 1938 novicmistra P. Vojtěcha Jana Horáka OSB zároveň z pověření infulovaného zemského preláta a opata P. Aloise Josefa Kotyzy OSB převzal (cca do konce roku 1939) úřad novicmistra Staroslavného opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradu.¹⁹⁶

Do Ostrovačic,¹⁹⁷ kde se po odchodu P. PhDr. Cyrila Josefa Krejčího OSB uvolnilo místo I. kooperátora, odchází záhy po vykonání tzv. jurisdikční zkoušky¹⁹⁸ dne 1. října

¹⁹¹ MZA; fond: *Benediktini Rajhrad* signatura D n 038, inv. č. 2222, karton č. 252 - Žádost o přijetí do Benediktinského řádu ze dne 15. září 1934.

¹⁹² Direktorium Officii Divini usibus Monasteriorum Břevnoviensis Braunensis et Raihradensis Ordinis S.P. Benedicti - *Matricula Ven. Rev. Et Rel. Fratrum Monasterii Rajhradensis sub finem anni 1938*. Brno 1939, s. 114.

¹⁹³ osobní složka P. Prokopa Aloise Vostala OSB uložená v tzv. opatském archivu rajhradského opatství (nezpracováno)

V akademickém roce 1937 / 1938 bydlel v Opatství Panny Marie a sv. Jeronýma v Praze - Emauzích a v akademickém roce 1938 / 1939 pro změnu v Opatství sv. Markéty a sv. Vojtěcha v Praze - Břevnově.

¹⁹⁴ osobní složka P. Prokopa Aloise Vostala OSB uložená v tzv. opatském archivu rajhradského opatství (nezpracováno) - Jmenovací dekrety čj. 6.797/1939 ze dne 24. června 1939 a čj. 9.547/1939 ze dne 29. srpna 1939.

¹⁹⁵ osobní složka P. Prokopa Aloise Vostala OSB uložená v tzv. opatském archivu rajhradského opatství (nezpracováno) - Jmenovací dekret čj. 8.482/1940 ze dne 12. srpna 1940.

¹⁹⁶ MZA; fond: *Benediktini Rajhrad* signatura D n 038, inv. č. 2222, karton č. 252 - Kapitulní protokol ze dne 10. července 1939.

¹⁹⁷ osobní složka P. Prokopa Aloise Vostala OSB uložená v tzv. opatském archivu rajhradského opatství (nezpracováno) - Jmenovací dekret čj. 11.939/1941 ze dne 4. října 1941.

1941.¹⁹⁹ - Neb se zde záhy dostává do dlouholetých sporů s farářem P. Janem Nepomukem Františkem Kopáčkem OSB ohledně dle jeho názoru zcela neopodstatněné povinnosti přispívat na své živobytí (konkrétně na stravování),²⁰⁰ v roce 1946 zaslal infulovanému zemskému prelátovi a rajhradskému opatovi Aloisi Josefu Kotyzovi OSB žádost, které ale nebylo vyhověno, o dovození k dočasné výpomoci na některé z inkorporovaných far Cisterciáckého opatství ve Vyšším Brodě, kde tehdy značně chyběli kněží české národnosti.²⁰¹

„Vzpomínám si na našeho (tj. ostrovačického) kooperátora (všichni jsme mu ale říkali pane kaplane) P. Prokopa A. Vostala OSB, který 2 x týdně (tj. v pondělí a pátek) docházel z Ostrovačic do filiálního kostela sv. Petra a Pavla v Říčanech sloužit ranní mši sv. v 7 h ráno, po níž v Říčanech zůstával vyučovat římskokatolické náboženství zařazené tehdy ještě do pravidelného rozvrhu všech pěti tříd Obecné školy v Říčanech.

Jediná naše maminka si tehdy uvědomila, že pan kaplan je při plnění svých povinností v Říčanech bez jídla až do skončení vyučování, a tak ho zvala k nám na velmi, velmi skrovnou snídani - byla totiž válka. - [...] Neb si P. Prokop A. Vostal OSB k nám sám zpočátku vůbec netroufal, bylo mou povinností jej po mši sv. k nám domů přivést.

My děti jsme se rády bavily tím, že jsme na maminku zaklepaly na dveře a šibalsky jsme čekaly na její pozvání: „Dále!“ Někdy nás ale žertovně odbyla. A tak došlo k následující úsměvné příhodě. - Pan kaplan už později k nám chodil sám a nesměle zaklepal. Maminka v domnění, že je to některé dítě, zavolala: „Zvostaň tam!“ Pak jí to ale nedalo, otevřela dveře a zůstala jako opařená. Po vysvětlování a vzájemném omlouvání se tomu všichni zasmáli.“²⁰²

¹⁹⁸ Jurisdikční zkoušku vykonal z předmětů: dogmatiky - výborně, morálky - výborně.

¹⁹⁹ osobní složka P. Prokopa Aloise Vostala OSB uložená v tzv. opatském archivu rajhradského opatství (nezpracováno) - Vysvědčení o jurisdikční zkoušce čj. 11.587/1941 ze dne 25. září 1941.

²⁰⁰ MZA; fond: *Benediktini Rajhrad* signatura Dn 026/001, inv. č. 2184, karton č. 246

Od svého příchodu na ostrovačickou faru byl nucen ostrovačickému faráři z opatova rozhodnutí připlácet k 300 Kčs, jenž klášter faráři na jeho výživu platil, ještě dalších 100 Kčs ze svého. - V poválečné době se proti tomu nejenom ohradil, ale doplatky také odmítl.

²⁰¹ MZA; fond: *Benediktini Rajhrad* signatura Dn 026/001, inv. č. 2184, karton č. 246 - Dopis P. Prokopa Aloise Vostala OSB ze dne 26. ledna 1946 adresovaný opatovi Aloisi Josefu Kotyzovi OSB

²⁰² FRANZOVÁ, Ludmila. *Tak už to bývá - vzpomínka na jednu osobu vyvolá další ...* . In: Ořík - farní zpravodaj farnosti Ostrovačice, Říčany a Veverské Knínice ze dne 14. prosince 2008, č. 3. - digitalizováno URL: <http://orik.cz/content/tak-uz-byva-vzpominka-na-jednu-osobu-vyvola-dalsi> (srpen 2017)

I přes skutečnost, že v roce 1947 již dva roky nebyl archivářem a knihovníkem staroslavného Opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradu (funkci archiváře²⁰³ a knihovníka vykonával v letech 1940²⁰⁴ - 1945), dne 21. června 1947 úspěšně zakončil kurs archivnictví, knihovnictví, musejnictví a ochrany památek pořádaného Spolkem posluchačů filosofie Filosofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně pod ochranou Filosofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně.

V témže roce byl zvolen zástupcem Staroslavného benediktinského opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě²⁰⁵ při jednáních nově ustanovené Slovanské benediktinské kongregace sv. Vojtěcha.²⁰⁶ - Tehdy se také nakrátko vrací do duchovní správy farnosti Rajhrad, kde se ode dne 1. září 1947 stává I. rajhradským kooperátorem.²⁰⁷

I přesto, že tzv. konkursní zkoušky vykonal již ve dnech 4. a 5. května a 5. a 6. října roku 1943,²⁰⁸ v Syrovicích se nejdříve ke dni 1. říjnu 1947 stává administrátor²⁰⁹ a teprve až po složení farářské přísahy dne 30. března 1948 v Biskupské rezidenci v Brně ke dni 1. dubnu 1948 farářem.²¹⁰

Po svém přestěhování na inkorporovanou faru v Syrovicích²¹¹ stále pravidelně dojížděl do Rajhradu, aby vypomáhal zprvu (tj. od školního roku 1948 / 1949) jen s výukou náboženství na Obecné škole v Rajhradu (pozdější tzv. nižší třídy Národní

²⁰³ HEILANDOVÁ, Lucie, PAVELKOVÁ, Jindra a RICHTROVÁ, Eva. *In omnibus glorificetur Deus: dvě stě let od povýšení na opatství*. 1. vyd. Brno: Moravská zemská knihovna, 2013, s. 79.

Dotazy badatelů dojížděl z Ostrovačic vyřizovat do Syrovic, kde byl jeho předchůdcem P. Václavem Janem Pokorným OSB archiv na počátku II. světové války z Rajhradu přestěhován.

²⁰⁴ Jmenování P. Prokopa Aloise Vostala OSB archivářem a knihovníkem Staroslavného opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradu nabylo účinnost dne 4. července 1940.

²⁰⁵ MZA; fond: *Benediktini Rajhrad* signatura Af 10 bis, inv. č. 892, karton č. 34 - Kapitulní protokol ze dne 24. dubna 1947.

²⁰⁶ MZA; fond: *Benediktini Rajhrad* signatura D n 0026/002c, inv. č. 2188, karton č. 246.

Jakožto zástupcem Staroslavného benediktinského opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě při jednáních nově ustanovené Slovanské benediktinské kongregace sv. Vojtěcha je taktéž zachycen na fotografii členů první generální kapituly Slovanské benediktinské kongregace sv. Vojtěcha, která zasedala ve dnech 17. a 18. června 1947 v Rajhradě.

²⁰⁷ osobní složka P. Prokopa Aloise Vostala OSB uložena v tzv. opatském archivu rajhradského opatství (nezpracováno) - Jmenovací dekret čj. 9.860/1947 ze dne 3. září 1947.

²⁰⁸ osobní složka P. Prokopa Aloise Vostala OSB uložena v tzv. opatském archivu rajhradského opatství (nezpracováno) - Vysvědčení o vykonání konkursní zkoušky čj. 9.861/1943 ze dne 10. listopadu 1943.

²⁰⁹ Diecézní archiv Biskupství brněnského; fond: *Biskupská konzistoř Brno* sign. R 114, inv. č. 3329, karton č. 958 - Dopis opata Aloise Josefa Kotyzy OSB ze dne 21. srpna 1937.

²¹⁰ osobní složka P. Prokopa Aloise Vostala OSB uložena v tzv. opatském archivu rajhradského opatství (nezpracováno) - Jmenovací dekret čj. 3.677/1948 ze dne 30. března 1948.

²¹¹ osobní složka P. Prokopa Aloise Vostala OSB uložena v tzv. opatském archivu rajhradského opatství (nezpracováno)

O jeho farní domácnost se dlouhodobě starala farní hospodyně Antonie Křivánková.

školy v Rajhradu) ale později (tj. od školního roku 1950 / 1951) také ve vyšších třídách Národní školy v Rajhradu.

Když došlo v rámci 2. etapy „Akce „K““ v noci z 3. na 4. května 1950 k násilnému zabránění a následné likvidaci Staroslavného opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradu, nebyl jakožto řádně ustavený duchovní správce inkorporované fary v Syrovicích, který složil předepsaný slib věrnosti Československé republice, internován se svými spolubratry ze Staroslavného benediktinského opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradu v tzv. centralizačním klášteře. - Nikdo ale nebral zřetel na to, že do té doby byl (a to od chvíle složení slavných trvalých řeholních slibů) plně závislý na svém domovském rajhradském klášteře a pojednou ztratil nejenom své dosavadní hmotné zabezpečení.²¹²

Zemřel tragicky (při autonehodě) dne 27. listopadu 1963 na cestě u České (poblíž Ivanovic). - Ten den po pohřbu p. Jaromíra Kroupy se vydal ze Syrovic autem, které řídil p. František Baner, na základě žádosti internovaného infulovaného zemského preláta a opata P. Václava Jana Pokorného OSB, do Charitního domova na Moravci, aby tam zaopatřil svého nemocného spolubratra P. Vojtěcha Jana Horáka OSB. *„Na zpáteční cestě z Moravce se ještě zastavil u internovaného p. opata P. Václava Jana Pokorného OSB na Žernůvce, kde se zdržel až do večera, a na půli cesty v České (u Ivanovic) „jeho“ auto havarovalo (srazilo se s protijedoucím nákladákem) přičemž sice šofér František Bauer měl lehčí zranění, ale P. Prokop Alois Vostal OSB utrpěl smrtelné zlomení žeber a spodiny lebeční. - Byl ihned mrtev, což prokázala nařízená pitva.“*²¹³

Pohřební obřady, jenž vykonal P. Benedikt Karel Malý OSB, se konaly v neděli 1. prosince 1963 ve 14 h ve farním kostele sv. Augustina v Syrovicích a poté jeho tělesné pozůstatky byly za přítomnosti 77 kněží a cca 2.000 věřících uloženy do kněžského hrobu na syrovickém hřbitově. - Zádušní mše sv. za P. Prokopa Aloise Vostala OSB byla sloužena v pondělí dne 2. prosince 1963 ve farním kostele sv. Augustina v Syrovicích.

²¹² RICHTROVÁ, Eva. *Benediktinský klášter v Rajhradě v době opata Aloise Josefa Kotyzy (osudy klášterního domu a řeholníků v letech 1937 - 1947)*. (disertační práce) Brno, Filosofická fakulta Masarykovy univerzity v Brně, 2015, s. 246.

Protože rajhradské klášterní hospodářství přestalo vinou státních zásahů zcela fungovat již v roce 1948, došlo k situaci, že rajhradský klášter nezaplatil za své členy důchodovou daň. - Dluh P. Prokopa Aloise Vostala OSB na důchodové dani za berní rok 1948 činil 14.799,- Kčs.

²¹³ *Pamětní kniha Římskokatolické farnosti Syrovice* (rukopis)

„Ve svých vzpomínkách si vybavuji horlivého a oblíbeného P. Prokopa A. Vostala OSB jako vysokého štíhlého muže s vážným pohledem modrých očí.“²¹⁴

²¹⁴ FRANZOVÁ, Ludmila. *Tak už to bývá - vzpomínka na jednu osobu vyvolá další ...* .

Závěr

Život jednotlivých členů rajhradské benediktinské komunity v polovině 20. století v mnohém neodpovídal záměru sv. Benedikta z Nursie deklarovaného v 1. kapitole Řehole Benediktovy: „*Žijí v klášteře a bojují pod řeholí a opatem*“. - Všichni tehdejší bratři dlouhodobě působili v duchovní správě inkorporovaných farností a tak se z nich namísto mnichů žijícím pospolu v klášteře stávali, byť u farníků, jak se při bližším studiu jejich pohnutých životních osudů ukázalo, vesměs oblíbení duchovní pastýři.

Lze se ale divit, když prokazatelně od dob vlády Josefa II. neexistovala cílená formace k vedení společného mnišského způsobu života?

Nadějí na změnu poměrů byl nově v předvečer velkých politických zvrátů zvolený infulovaný zemský prelát a opat Václav Jan Pokorný OSB. - Přestože se snažil s novými představiteli státní správy vyjít pokud možno po dobrém a tak zachovat do jeho Otcovské péče svěřené Staroslavné benediktinské opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě, nemohl bohužel nikterak zabránit událostem, které po 31 měsících a 6 dnech nastaly. Osobnostně, jak se podařilo na základě dochovaných archivních pramenů prokázat, však v těžkých zkouškách obstál (tj. trval pevně na svých zásadách a nenechal se zvíkat).

Jakožto skutečný pastýř se až do konce svého pozemského putování (z toho 29 let prožil v přísné internaci) nepřestal aktivně zajímat o své spolubratry (viz dopis z Vánoc roku 1953), ač pro ně nemohl kromě poskytnutí občasně Otcovské rady nic udělat, a denně se za ně modlil. - Mnozí by mu v porovnání např. s břevnovským opatem ThDr. Anastázem Janem Opaskem OSB²¹⁵ mohli vytknout, že se nepokusil rajhradskou komunitu zachránit tajným přijímáním případných nových kandidátů, ale zde se ukázal jako realista, protože budovat benediktinskou komunitu žijící pospolu v podmínkách dané doby (navíc bez náležité formace - spolubratři s „řádnou“ mnišskou formací již nežili) nebylo prostě možné.

U ostatních spolubratřích se při bližším prostudování jejich životních osudů ukázalo, že sice své domovské opatství vnímali primárně vesměs jako materiální teprve sekundárně jako sociální základnu, ale určité ponětí o příslušnosti jeden k druhému jako spolubratřím přece jenom měli. - Jejich vzájemné styky sice po roce 1950

²¹⁵ SIOSTRZONEK, Petr Prokop. *Besedy o obnově břevnovského kláštera*. s. 46 - 47, 53 - 55.

z nejrůznějších důvodů značně ochably, ale stále věděli o sobě, čemuž nasvědčuje torzovitě dochovaná vzájemná korespondence byť již převážně jenom pohlednicového typu.

Ano, z čistě psychologického hlediska (tak jako např. u běžných rodin) je zcela přirozené, že mezi jednotlivými spolubratry docházelo k menším či větším řevnivostem ba až někdy závisti, že vznikaly různé osobní animozity, vyrůstající z rozdílných povahových vlastností jednotlivých spolubratří, přičemž počátku těchto kontroverzí by se patrně mnohdy nebyli dopátrali ani sami jejich aktéři, ale nikdy, a to i v těch nejtěžších chvílích, se nedokázali plně vzdát své společné řeholní identity. - Všichni navíc také ještě za svého života projevíli přání být pohřbeni v benediktinském hábitu (od roku 1947 navíc nového vzezření) v jednom z hrobů tzv. kněžské rajhradské zahrádky nebo v řádovém hrobě na hřbitově náležející některé inkorporované farnosti.

To, že většina spolubratří po zrušení Staroslavného benediktinského opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě nemusela opustit svá dosavadní místa v duchovní správě (a to včetně rajhradského duchovního správce - převora Karla Rudolfa Musila OSB, kterému dokonce byl v opatství ponechán k užívání prostorný „služební“ byt), činí z Rajhradu poněkud neučebnicový příklad „Akce K“. - V této souvislosti je ale poněkud opomíjeným (a to dokonce i v mnohých odborných publikacích věnujících se přičinám, průběhu i důsledkům „Akce K“) faktem skutečnost, že okamžikem zrušení Staroslavného benediktinského opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě tito spolubratří bez rozdílu přišli den ze dne nejenom o své dosavadní ale i budoucí hmotné zajištění, což bylo pro většinu z nich z důvodu absolutního nezájmu všech státních i církevních úřadů řešitelné jen s velkými obtížemi.

Doposud převládalo mínění, že původní rajhradská komunita, jejíž vývoj byl násilně přerušen, nebyla ani v nejmenším společenstvím v duchu řádového hesla „*ora et labora*“ společně se modlících a pracujících mnichů. - Ano, do jisté míry to pravda je, ale na základě bližšího studia jejich životních příběhů a reálií, které v té době panovaly (tj. všichni museli být studijními typy, neboť pro zajištění fungování několika inkorporovaných far byli potřeba mniši s kněžským svěcením), ne zcela, a proto je potřeba tyto spolubratry alespoň dodatečně částečně rehabilitovat.

Nemělo by být přehlíženo to, že i oni realizovali, i když poněkud jinak než my dnes, své odhodlání společného povzbuzujíc jeden druhého kráčení za Pánem podle rad

sepsaných sv. Benediktem z Nursie. - „*My ho máme vždycky poslouchat tak, aby nás nejen jednou nevydědil jako rozhněvaný otec své děti, ale aby nás ani jako obávaný pán nevydal, popuzen našimi hříchy, věčnému trestu jako ty nejničemnější služebníky, kteří ho nechtěli následovat ke slávě.*“ (Prolog Řehole Benediktovy)

Přehled použitých pramenů a literatury

prameny

- Benediktinské opatství Rajhrad
 - osobní složky bratří uložené v tzv. opatském archivu rajhradského opatství (nezpracováno)
 - *Series Praepositorum Raihradensium nec non Geschichtliche Notizen der Pfarre Raigern* (rukopis)
 - *Repertorium necrologii monasterii Raihradensis* (rukopis)
 - BEJČEK, Martin *Katalog Benediktinského opatství sv. Petra a Pavla v Rajhradě*. Olomouc 1995, 48 s.
 - *Direktorium Divini Officii in usum Monachorum O.S.P. Benedicti Abbatiae Raihradiensis in Moravia Congreg. Austriacae a S. Joseph nuncupatae*. z let 1900 - 1919
 - *Direktorium Officii Divini usibus Monasteriorum Břevnoviensis Braunensis et Raihradensis Ordinis S.P. Benedicti eorumque Ecclesiarum in Bohemia, Moravia et Silesia*. z let 1920 - 1939.
 - *Cesta pokoje - Zprávy českých benediktnů z let 1947 - 1948*
- Kongregace sester Těšitelek Božského Srdce Ježíšova, Rajhrad
 - *Kronika rajhradských sester Těšitelek Božského Srdce Ježíšova* (strojopis)
- Kongregace Milosrdných sester III. řádu svatého Františka Pod ochranou Svaté Rodiny, Žernůvka
 - *Kronika Ústavu sociální péče Kongregace Milosrdných sester III. řádu svatého Františka Pod ochranou Svaté Rodiny na Žernůvce* (rukopis)
 - *Te Deum laudamus 7. 3. 1894 - 7. 3. 1974* (fotokopie)
- Kongregace Školských sester de Notre Dame - Horažďovice, České Budějovice
 - *Kronika Charitního domova na Moravci* (rukopis)
- Diecézní archiv Biskupství brněnského, Rajhrad
 - fond: *Biskupská konzistoř Brno*
 - fond: *Biskupský ordinariát Brno*

- *Catalogus cleri Dioeceseos Brunensis* z let 1904 - 1944
- *Acta curiae episcopalis Brunensis* z let 1904 - 1947
- *Oběžníky kapitulní konzistoře brněnské* z let 1950 - 1979
- Římskokatolická farnost Syrovice
 - *Pamětní kniha Římskokatolické farnosti Syrovice* (rukopis)
- Národní archiv, Praha (NA)
 - fond: *Benediktini - klášter Břevnov, Praha*
 - fond: *Benediktini - klášter Emauzy, Praha*
 - fond: *Náboženská Matice*
 - fond: *Státní úřad pro věci církevní*
 - fond: *Státní soud 7 Ts I 35/51 P. Petr Adolf Unger OSB* (nezpracováno)
- Archiv bezpečnostních složek, Brno - Kanice (ABS)
- Moravský zemský archiv v Brně, Brno - Starý Lískovec (MZA)
 - fond: *Benediktini Rajhrad*
 - fond: *III. Manipulace*
 - sbírka: „mrtvých“ *křestních, oddacích a úmrtních matrik řím. kat. farností*
- Státní okresní archiv Brno - venkov, Rajhrad (SOkA Brno - venkov)
 - *Pamětní kniha městyse Rajhradu k roku 1950*
 - fond: *Římskokatolická farnost Rajhrad*
 - fond: *ONV Židlochovice*
 - fond: *ONV Brno - venkov*
- rodinné archivy
 - archiv rodiny Hružové z Loučky
 - archiv rodiny Maršálkové z Rajhradu
 - archiv rodiny Milků z Rajhradu

literatura

- BALÍK, Stanislav a HANUŠ, Jiří. *Katolická církev v Československu 1945-1989*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2007. 399 s. ISBN 978-80-7325-130-7.
- BENEDIKT Z NURSIE. *Regula Benedicti = Řehole Benediktova*. Vyd. 1. Praha: Benediktinské arcidiocésní sv. Vojtěcha a sv. Markéty, 1998. 238 s. ISBN 80-238-2676-X.
- BUBEN, Milan. *Encyklopedie řádů, kongregací a řeholních společností katolické církve v českých zemích. II. díl, II. svazek, Mnišské řády*. 1. vyd. Praha: Libri, 2004. 399 s. ISBN 80-7277-084-5.
- CVRKAL, František. *Dík za statečnost a rozvahu*. In: Ořík - farní zpravodaj farnosti Ostrovačice, Říčany a Veverské Knínice ze dne 14. prosince 2008, č. 3. - digitalizováno URL: <http://orik.cz/content/tak-uz-byva-vzpominka-na-jednu-osobu-vyvola-dalsi> (srpen 2017)
- DUREC, Ivo. *Světznámá hudební skladatelka Ludmila Peškařová z Rajhradu*. In: Jižní Morava - Vlastivědný časopis roč. 51/2015, svazek 54, s. 305 - 328.
- FRANZOVÁ, Ludmila. *Tak už to bývá - vzpomínka na jednu osobu vyvolá další ...*. In: Ořík - farní zpravodaj farnosti Ostrovačice, Říčany a Veverské Knínice ze dne 14. prosince 2008, č. 3. - digitalizováno URL: <http://orik.cz/content/tak-uz-byva-vzpominka-na-jednu-osobu-vyvola-dalsi> (srpen 2017)
- HEILANDOVÁ, Lucie, PAVELKOVÁ, Jindra a RICHTROVÁ, Eva. *In omnibus glorificetur Deus: dvě stě let od povýšení na opatství: katalog k výstavě*. 1. vyd. Brno: Moravská zemská knihovna, 2013. 100 s. ISBN 978-80-210-6198-9.
- HEILANDOVÁ, Lucie et al. *Posledních dvě stě let v historii rajhradského kláštera*. Brno: Moravská zemská knihovna, 2013. 173 s., [29] s. obr. příl. ISBN 978-80-7051-196-1.
- GALANDAUER, Jan. *Karel I.: poslední český král*. Vyd. 2. Praha: Paseka, 2004. 352 s. Historická paměť. Velká řada; sv. 2. ISBN 80-7185-683-5.
- GAZDA, Augustin L. a TEISTER, Jan František. *Průvodce staroslavným benediktinským opatstvím sv. Petra a Pavla v Rajhradě*. 1. vydání. Bohumín: OS Přátel bohumínské historie, 2015. 22 stran. ISBN 978-80-260-8351-1.

- *J. M. nejdůstoj. pán Václav Pokorný OSB.* In: Cesta pokoje - Zprávy českých benediktinů roč. I/1947, č. 2/3, s. 8.
- KAPLAN, Karel. *Akce K - likvidace klášterů v roce 1950.* Dokumenty a přehledy 1. a 2. část. Praha 1993.
- KAPLAN, Karel. *Stát a církev v Československu v letech 1948-1953.* 1. vyd. Brno: Doplněk, 1993. 440 s. Studie - materiály - dokumenty; sv. 3. ISBN 80-85270-22-6.
- KVARDOVÁ, Marie: *Váleční vzpomínka.* In: Ořík - farní zpravodaj farnosti Ostrovačice, Říčany a Veverské Knínice ze dne 14. prosince 2008, č. 3. - digitalizováno URL: <http://orik.cz/content/valecna-vzpominka> (srpen 2017)
- MLEJNKOVÁ, Magda. *Rajhradský klášter v době totality a jeho obnova po roce 1989.* (maturitní práce) Židlochovice 2011.
- RICHTROVÁ, Eva. *Benediktinský klášter v Rajhradě v době opata Aloise Josefa Kotzy (osudy klášterního domu a řeholníků v letech 1937 - 1947).* (disertační práce) Brno, Filosofická fakulta Masarykovy univerzity v Brně, 2015.
- SIOSTRZONEK, Petr Prokop. *Besedy o obnově břevnovského kláštera.* Vyd. 1. Praha: Benediktinské arcidiákonství sv. Vojtěcha a sv. Markéty, 2007. 189 s. Pietas benedictina; seš. 13. ISBN 978-80-86882-05-5.
- *Smrtí J. M. opata Kotzy odchází rajhradským benediktinům vzácný člověk.* In: Národní obroda - Deník československé strany lidové (ze dne 22. července 1947) roč. 3/1947, č. 168, s. 2
- VAŠKO, Václav. *Dům na skále. 1, Církev zkoušená: 1945 - začátek 1950.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2004. 255 s. ISBN 80-7192-891-7.
- VAŠKO, Václav. *Dům na skále. 2, Církev bojující: 1950 - květen 1960.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007. 466 s. ISBN 978-80-7192-892-8.
- VAŠKO, Václav. *Dům na skále. 3, Církev vězněná: 1950-1960.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008. 343 s. ISBN 978-80-7192-893-5.
- VAŠKO, Václav. *Neumlčená: kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce.* 1. vydání. Praha: Zvon, 1990. 2 svazky (267; 266 stran). ISBN 80-7113-035-4.

- VLČEK, Vojtěch. *Perzekuce mužských řádů a kongregací komunistickým režimem 1948 - 1964*. 1. vyd. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2004. 597 s., [46] s. obr. příl. ISBN 80-7266-179-5.
- ZESCHNICK, Johann: *Abt Wenzel Johannes Pokorny von Raigen (1894 – 1979)*. In: *Studien und Mitteilungen zur Geschichte des Benediktiner - Ordens und seiner Zweige*. roč. 90/1979, Heft III - IV, s. 527 - 529.

anální prameny

- osobní vzpomínky P. Augustina Ladislava Gazdy OSB - převora - administrátora (září - prosince 2017)
- osobní vzpomínky fr. Anděla Františka Homoly OFMCap. (prosinec 2017)

Seznam fotografických příloh

- obr. č. 1 - infulovaný zemský prelát a opat Václav Jan Pokorný OSB (1947)
+ oznámení o volbě P. Václava Jana Pokorného infulovaným zemským prelátem a opatem (1947)
Zdroj: Osobní složka Václava Jana Pokorného OSB uložená v tzv. opatském archivu rajhradského opatství (nezpracováno)
- obr. č. 2 - převor Karel Rudolf Musil OSB (cca 50léta 20. století)
Zdroj: Osobní složka P. Karla Rudolfa Musila OSB uložená v tzv. opatském archivu rajhradského opatství (nezpracováno)
- obr. č. 3 - novicmistr Vojtěch Jan Horák OSB (cca 40léta 20. století)
Zdroj: Osobní složka P. Vojtěcha Jana Horáka OSB uložená v tzv. opatském archivu rajhradského opatství (nezpracováno)
- obr. č. 4 - Jan Nepomuk František Seraf. Arnošt Kopáček OSB (1954)
Zdroj: Osobní složka P. Jana Nepomuka Františka Kopáčka OSB uložená v tzv. opatském archivu rajhradského opatství (nezpracováno)
- obr. č. 5 - Prokop Alois Vostal OSB (cca 40léta 20. století)
Zdroj: Osobní složka P. Prokopa Aloise Vostala OSB uložená v tzv. opatském archivu rajhradského opatství (nezpracováno)

- obr. č. 6 - jmenný seznam v letech 1950 - 1956 internovaných kněží a řeholníků v kvadratuře želivského kláštera (2017)
Foto: fr. František J. Teister OSB
- obr. č. 7 - pohlednice zaslaná P. Vojtěchem Janem Horákem OSB (1952) z internace v Králíkách řediteli školy v Opatovicích - Vladimíru Hájkovi
Zdroj: Archiv rodiny Milků z Rajhradu
- obr. č. 8 - pohlednice zaslaná P. Janem Nepomukem Františkem Kopáčkem OSB (1951) z internace v Králíkách manželům Josefovi a Boženě Maršálkovým
Zdroj: Archiv rodiny Maršálkové z Rajhradu
- obr. č. 9 - pohlednice zaslaná opatem Václavem Janem Pokorným OSB (1951) z Moravce (s vyznačeným okna pokoje, který obýval) p. Janu Hružovi do Loučky
Zdroj: Archiv rodiny Hružové z Loučky

- obr. č. 10 - korespondenční lístek psaný opatem Václavem Janem Pokorným OSB (1954) z Moravce p. Josefu Maršálkovi do Žabčic
Zdroj: Archiv rodiny Maršáلكové z Rajhradu
- obr. č. 11 - korespondenční lístek psaný P. Vojtěchem Janem Horákem OSB (1953) z Moravce p. Josefu Maršálkovi do Těšan
Zdroj: Archiv rodiny Maršáلكové z Rajhradu
- obr. č. 12 - infulovaný zemský prelát a opat Václav Jan Pokorný OSB s Milosrdnými sestrami III. řádu svatého Františka Pod ochranou Svaté Rodiny na Žernůvce (cca 60léta 20. století)
Zdroj: Kronika Ústavu sociální péče Kongregace Milosrdných sester III. řádu svatého Františka Pod ochranou Svaté Rodiny na Žernůvce (rukopis)
- obr. č. 13 - z internace infulovaného zemského preláta a opata Václava Jana Pokorného OSB v Ústavu sociální péče Kongregace Milosrdných sester III. řádu svatého Františka Pod ochranou Svaté Rodiny na Žernůvce (cca 60. léta 20. století)
Zdroj: Kronika Ústavu sociální péče Kongregace Milosrdných sester III. řádu svatého Františka Pod ochranou Svaté Rodiny na Žernůvce (rukopis)
- obr. č. 14 - dopis psaný opatem Václavem Janem Pokorným OSB (1954) rodině Maršáلكové
Zdroj: Archiv rodiny Maršáلكové z Rajhradu
- obr. č. 15 - korespondenční lístek psaný opatem Václavem Janem Pokorným OSB (1958) z Ústavu sociální péče Kongregace Milosrdných sester III. řádu svatého Františka Pod ochranou Svaté Rodiny na Žernůvce p. Boženě Maršáلكové do Těšan
Zdroj: Archiv rodiny Maršáلكové z Rajhradu

obr. č. 1

P. VÁCLAV JAN POKORNÝ,

kněz řádu sv. Benedikta,

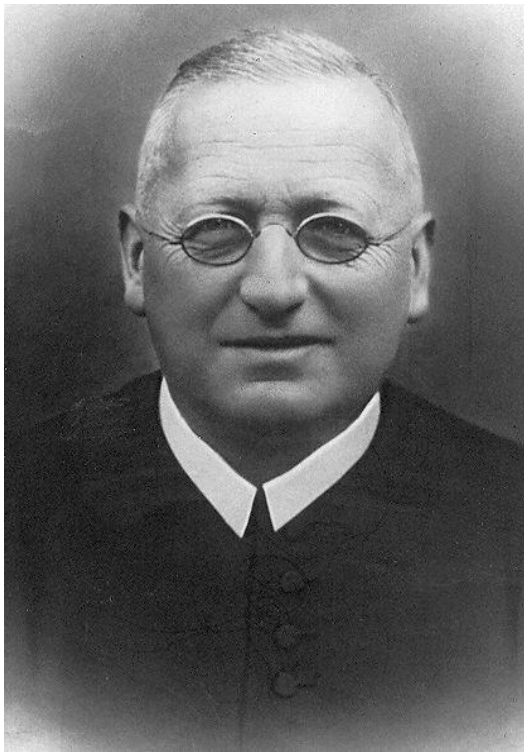
archivář kláštera rajhradského a Slovanské kongregace benediktinské svatého Vojtěcha, správce děkanství modřického, konsistorní rada a farář v Syrovicích,

dovoluje si oznámiti, že byl dne 7. srpna 1947 zvolen

OPATEM STAROSLAVNÉHO KLÁŠTERA RAJHRADSKÉHO.

Opatské svěcení mu udělí Jeho Excelence nejdůstojnější p. biskup brněnský v neděli 28. září 1947 na sv. Václava o 9. hodině dopol. v klášterním chrámu Páně svatého Petra a Pavla v Rajhradě.

V Rajhradě v září 1947.

obr. č. 2

obr. č. 3

obr. č. 4

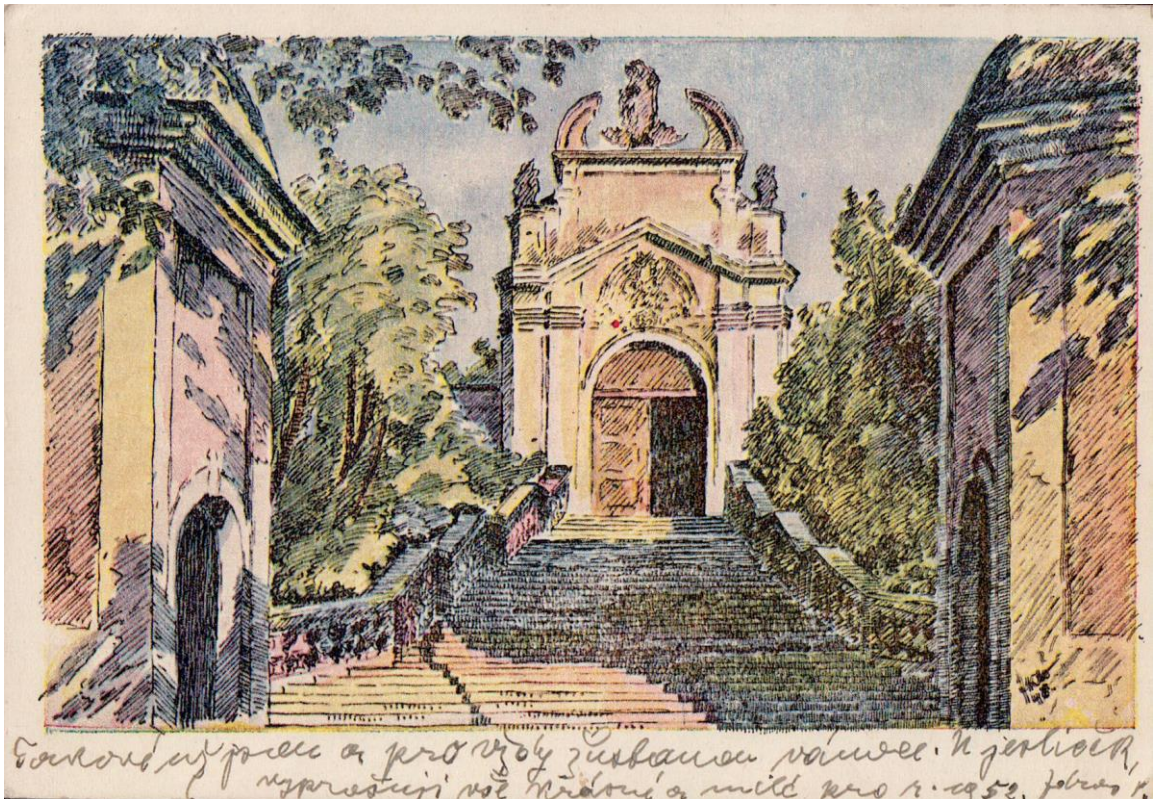
obr. č. 5

tehnoucí
vzní v letech
50.–1956
a Želivě

obr. č. 6

200. POKORNÝ Jan OSB

Čarodějův most a pro výhled zřehnanou vánuce. K jehličce, vypracování vč. Křídlová a mlád pro r. 1952, Jolana r.

obr. č. 7

B. V. Horák
 HLAVNÍ VCHOD DO KLÁSTERA
 NA HOŘE MATKY BOŽÍ U KRÁLÍK.

Králupy, klášter
 2. 1. 52 Mili přátelé!

Je mi tak a tak jemně vyba-
 venou pozornost, která k
 nám by pobremy dostro-
 violeně slávuji. Tak pří-
 jemně se zastýchlo dema-
 vem, že se na chvíli zapo-
 mela, kolé jome. Na stědrý
 večer pem v duchu zhléděl se
 do pokry se stromem, kolé
 vie, nejvíce, září soubřívou
 a v každé uložce radosh.

Nákladem L. Pauka v Králíkách.

50

Ban
 Vladimír Štejík,
 ředitel školy
 Opotovice
 Ražhrad
 u Brna

obr. č. 8

Ave Maria! 4. 11. 57.

V milou vzpomínku
na poutní místo na
hoře Matky Boží v Kral-
upkách dne 21. října
1957.

Pro Božského Dítěte,
milá Mami,
nač Vám jeho krásné
dárky.

P. Jan Václav Kopalčík,
benediktin
rajhradský.

Ambr. Opitz, Warnsdorf

Vážená rodina
Josefa a Boženy Maršálka

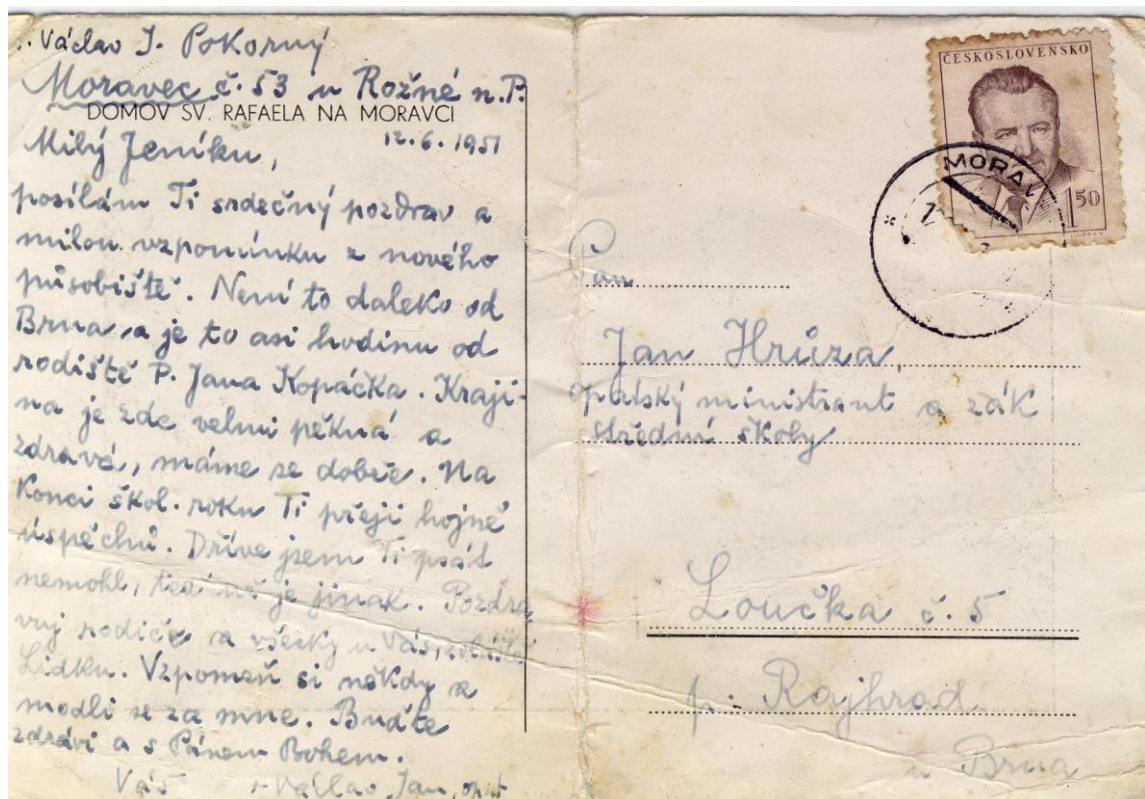
Rajhradě.

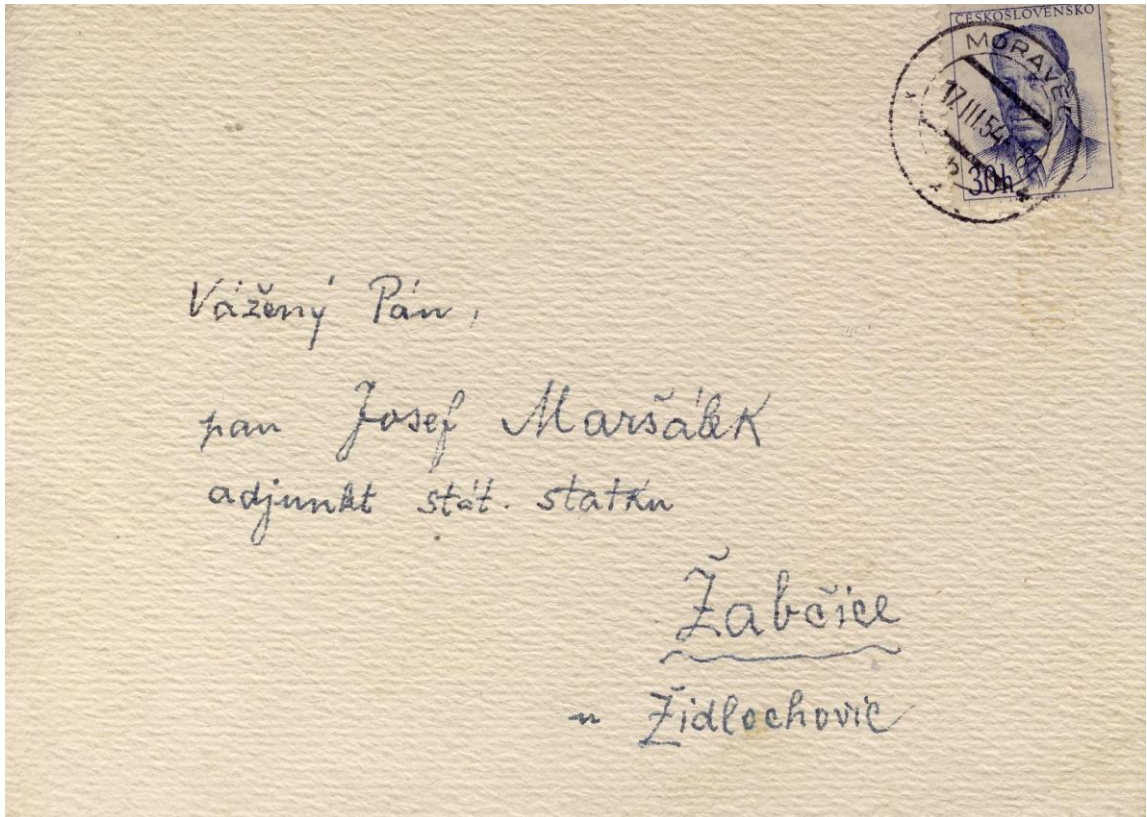
Stará pošta.

Verlag:
Redemptoristenkolleg, Grulich

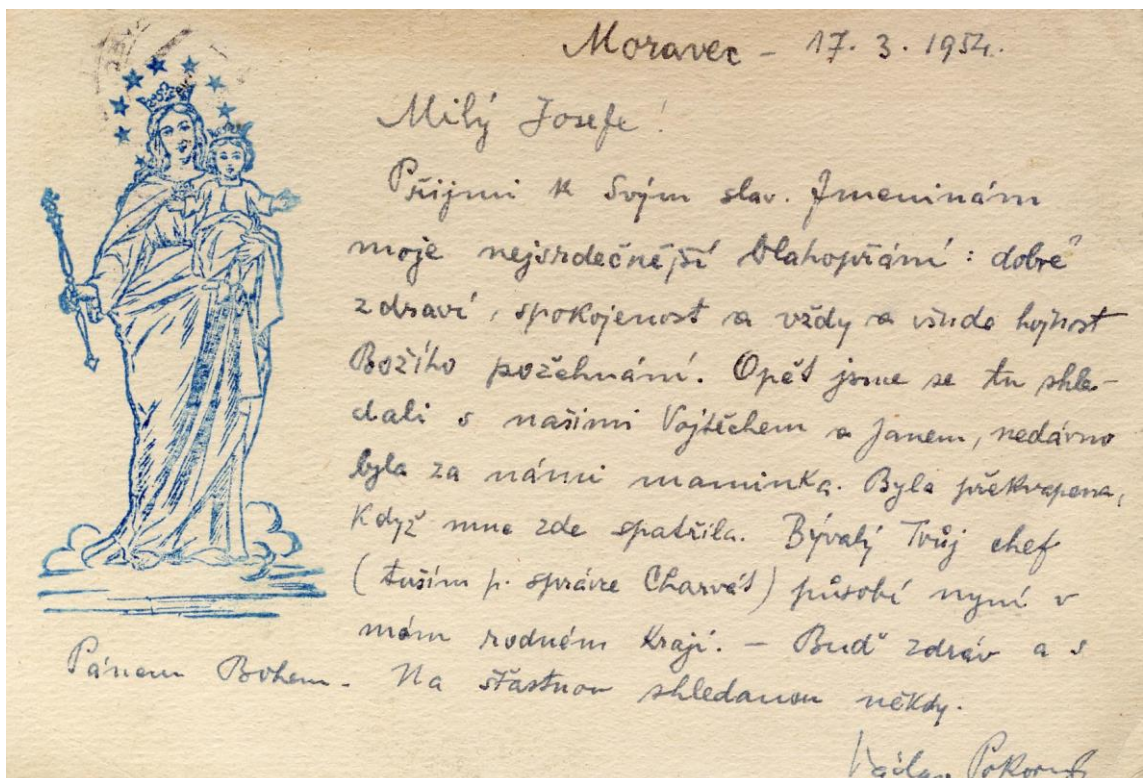

obr. č. 9

obr. č. 10

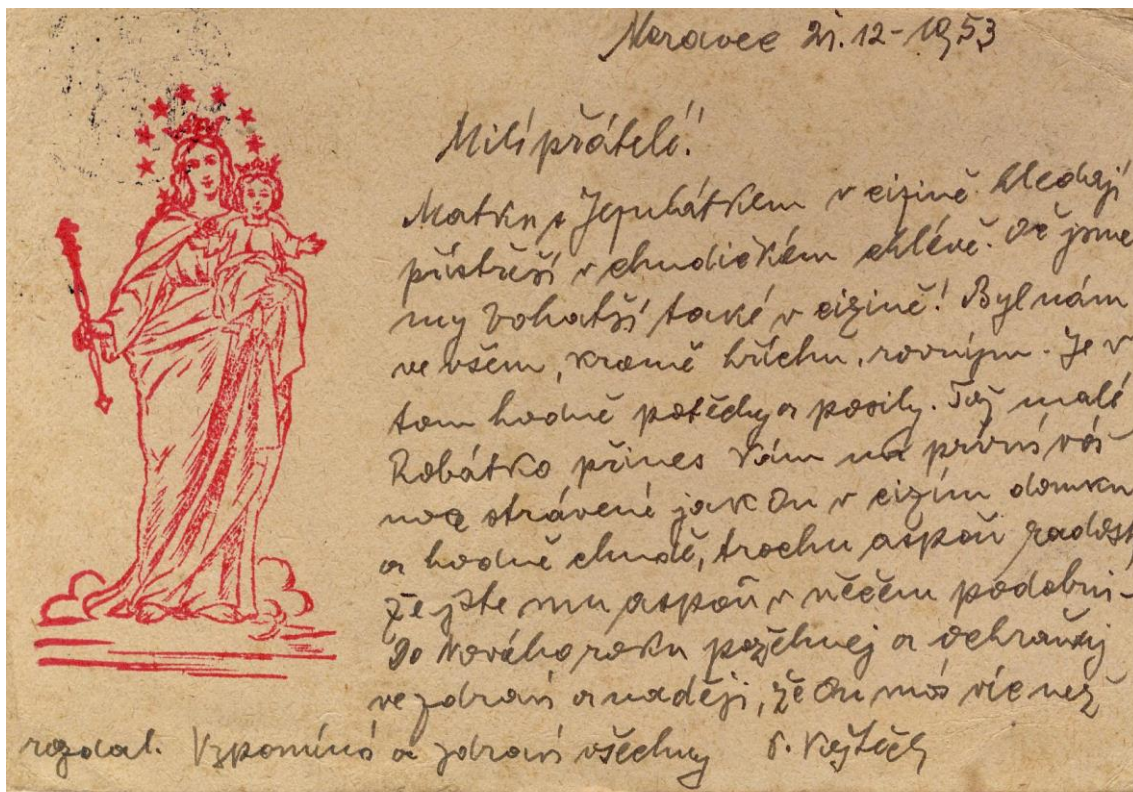
1,60 Kčs

Neopomíjte uvést na všech poštovních zásilkách přesnou adresu, název ulice, číslo domu, poschodí a u podnájemníka také jméno pronajímatele.

Sam
Josef Maršálek
(p. Raybrouk)
slábní slábní
Těšany
u Brna

obr. č. 11

obr. č. 12

obr. č. 13

Mitrov - vánoce 1953.

Milí přátelé!

Myslím, že o svátcích bude celá rodina pohromadě a tak Vám všem přeji štěstí, zdraví a hojnost Božího požehnání v nastávajícím Novém roce, milostivém létě Marianském. Vzpomněli Jste mne k vánocům, Josef ml. také, a jak obyčejně, napsal i tentokráte velmi pěkné psaní. Obdivuji ho, jak krásně to dovede. Díky Vám, a jemu zvláštní. Kéž je pro Vás / a rovněž pro nás / nový rok šťastnější, než byl ten uplynulý a Pán Bůh nám vyplní naše nejvřelejší přání.

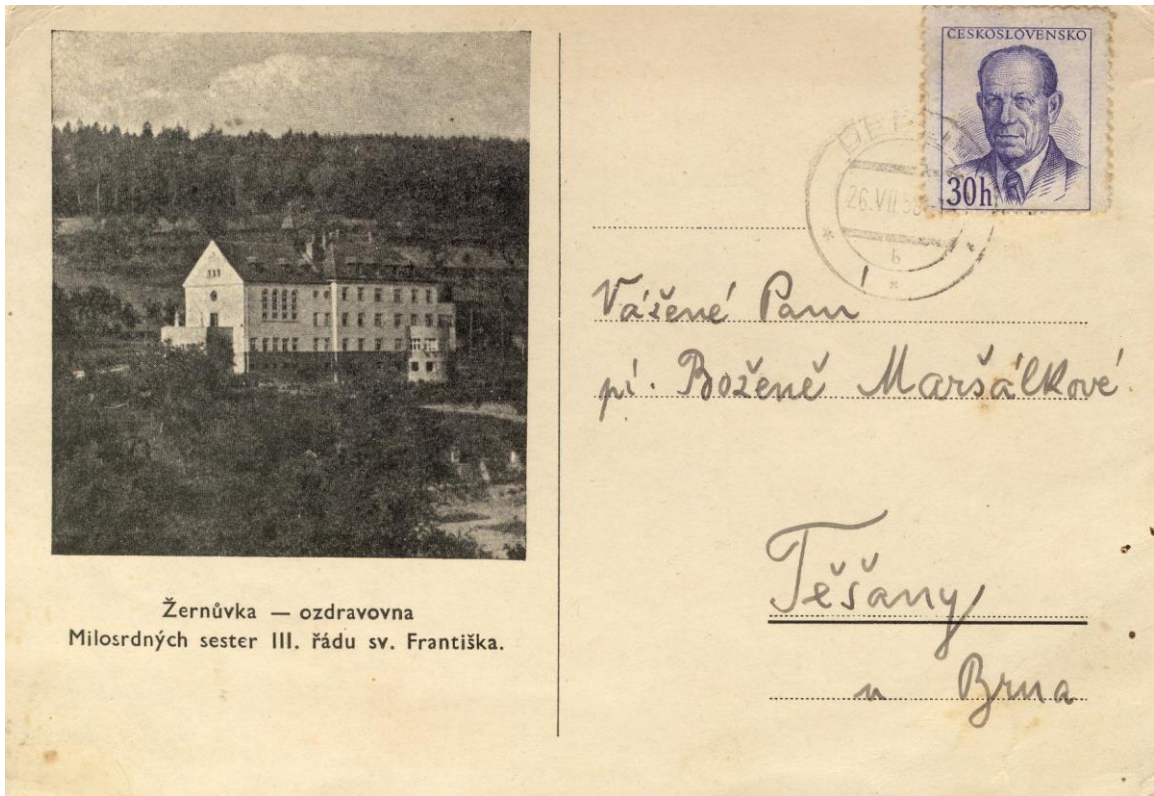
Já jsem měl vánoce pěkné, jako bývají v křesťanských rodinách. To víte - je to u Sestřiček. Mají takový osud jako my a obdivuhodně statečně jej snášejí, že bychom mohli být skoro zahanbeni. Ony mají radost, když jiným mohou radost způsobit.

Náš P. Jan měl dovolenou, podíval se do světa, ale ani se mně slovem nezminil, že byl také u Vás, až náhodou od Moutnických jsem se to dověděl. Byl bych rád slyšel, jak se Vám vede. No, on má prostředky k cestování, bere pensi /P. Vojtěch také/, kdežto já, ačkoliv jsem byl na 30 let v duchovní správě jako kaplan, farář a děkan, jsem docela mimo a odkázán zcela na dobročinnost. Přiživuji se při Sestřičkách, které samy si od úst utrhuji, jen aby mně přilepsily. Bohudíky jsem zdrav a plně spokojen s tím, co mám. Měl jsem horší chvíle, ale ty snad mám už za sebou.

U nás v neděli napadlo trochu sněhu, ale už se zas rozpouští a tak mám naději, že ještě letos se vypravím do lesa s pytlím sbírat šišky. Je to dobré topivo. Také se zahřívám kouřením. Na co se člověk ještě nedá na stará kolena! Však se říká, že vojna a kriminál ještě nikoho nepolepsily. Příští rok už na mne bude vložen 6. křížek!

Buďte, milí přátelé, v š i c h n i zdraví a s Pánem Bohem.

P. Václav, opat

obr. č. 15

Žernůvka - 26. července 1958

K milým přátelům všecko dobré
přeje i na Pánu Bohu vyprosuje
se světoým pozdravem na celou rodinnu
odt.

P. Václav Pávek
opat.